

MHB 1649

VILVAKOKA

1992. AUGUSZTUS

TARTALOM

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Műveltségi vetélkedők	4
Kas László: "Kutyakongresszus"	6
Sajtófigyelő: A tudatlanság főbenjáró bűn	8
Közlemény	10
Évfordulók nyomában: Kolumbusz-év „Új világot adott...”	11
Közlemények	17
Lak István: 100 éve született Greizinger István	18
Hirdetés	19
Szemelvények nemzetközi vakügyi folyóiratokból:	
Dr. Ursula Wawra: Az érrendszer és a cukorbetegség	20
Lak István: Zarándokúton Lourdes-ben	24
Dr. Domonkos János:	
A Felvidék magyar szellemisége, tradíciói	28
Dr. Orlicki János: Az abszorbeált fény	29
Sportrovat:	
Dénes József: Vakok IX. Sakkolimpiája	30
Hirdetések	32
Horoszkóp	33
Krimikedvelőknek	34
Kötésminták	36
Közlemények	37

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Szerkesztőségi munkatársak: Kas László olvasószerkesztő, Lak István szakmai szerkesztő. Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47. Telefon: 1-210-440/14 mellék. ISSN: 0209-6765. Előfizethető a megyei szervezeteknél: egész évre 120 Ft-ért (a tárgyévet megelőző év november 30-ig), félévre 60 Ft-ért (a tárgyév II. féléve előtti május 15-ig).

Elnökségi tudósítás

A MVGYOSZ Országos Elnöksége 1992. június 24-én tartotta tanácskozását. Dr. Hohl József igazoltan maradt távol.

Először a Braille-Érdemérem Bizottság 1992. évre tett javaslatát ismertette Pinviczki György, a bizottság vezetője. Az elnökség a javaslatokat áttekintette és módosításokkal egyhangúlag elfogadta.

Következett a második napirendi pont az 1992. évi megyei közgyűlések, küldöttközgyűlések előkészítéséről. A téma előadója Elekesné Horváth Márta, a Rehabilitációs Osztály vezetője volt.

Elmondta, hogy az előkészületek mindegyik megyei szervezet időben megadta. (A Vakok Világa az időpontokat korábbi számában már közölte — a szerk. megj.). Győr-Moson-Sopron megyében az előzetesen ismertetett időpont terembérleti problémák miatt módosult. Az új időpont: 1992. október 12.

A harmadik napirendi pont előadója Erhartné dr. Molnár Katalin volt, aki a speciális szakiskola előkészületeiről szolt. A szakiskola beindítása létfontosságú - feltétele a VÁI átszervezése (a REHAB köz-

pont létrehozása) -, s addig amíg nem teremődnek meg az önálló működés feltételei, átmeneti jelleggel ez év őszétől betanító tanfolyamok indulnak. A főtitkár elmondta még azt is, hogy színvonalasabbá kell tenni a telefonkezelői képzést is. Arra is szükség van, hogy megismerkedjenek a látássérültek a technika legújabb vívmányával, a telefax-szal.

Fontos az is, hogy kidolgozzák a gyógy-masszörképző tanfolyam felvételi vizsganyagát. Ügyelni kell arra, hogy ez a szakma megőrizze „minőségi” voltát.

Végezetül a bejelentések következtek:

- Párizsban tandemkerékpár verseny lesz látássérülteknek.
- Július 4-től a tv szombat reggelente ismétli a Sorstársak c. műsort.
- Felvettük a kapcsolatot a „Civil kurázi” c. tv műsorról.
- Több megyei szervezetnek is szándékában áll számítógép beszerzése. A szövetség támogatja ezen beruházásokat.
- Az elnökség úgy határozott, hogy a szövetségnek meg kell keresnie az Ipari Minisztériumot, valamint egyéb illetékes szerveket, azzal a kéréssel, hogy az átalakulóban lévő célvállalatok Igazgató Tanácsaiban részt vehessünk.

Az elnökségi ülés az elnöki zárszóval fejeződött be.

Műveltségi vetélkedők

1992-ben már 22 csapat vett részt a „Hogy súlya legyen a szónak” c. országos műveltségi játék elődöntőiben. A régi játékosok mellett sok új arcra és hangra figyelhettünk fel. Minden helyszínen nagyszámú érdeklődő, játékoskedvű résztvevő volt jelen. Köztük Szegeden 120 személy szurkolt kedvenceikért.

Az országos műveltségi játék előkészítését, szervezését dr. Baranyi Imréné Miks Mária és Rózsa Dezső irányította. A két szervező új formába öltöztette a már réginek mondható tartalmú játékot. Ők voltak a játékvezetők is. Munkájukat segítették a rendező megyei szervezetek, egyének és közösségek. Minden rendező megyei szervezet gondoskodott a távoli megyékből érkezők fogadásáról, vendéglátásukról, elszállásolásukról. Valamennyi helyszínen Erhartné dr. Molnár Katalin, a szövetség főtitkára, a játék fővédnöke volt a zsűri elnöke.

Győrben május 3-án került sor az első elődöntőre a Rába Művelődési Házban. Ott Lakatos Éva, a győri hangoskönyvtár munkatársa, valamint Nagy Ernő, a megyei szervezet titkára

volt a zsűri tagja. Az izgalmas, tanulságos játékban Baranya, Budapest és Pest (3 csapattal), Győr-

Moson-Sopron, Somogy, Veszprém és Zala megye csapatai vettek részt.

Miskolcon 17-én volt az esemény; erről írásunk második részében számolunk be.

Szegeden 31-én az Újszegedi Ady Endre Kollégiumban volt a játék. Tóth Tamás, a Dél-Magyarországi Gyermekek és Ifjúsági Alapítvány titkára és Farkas Mátyás zenetanár, sorstársunk voltak a zsűri tagjai. A játék sikeres rendezését nagymértékben segítették elő a helyi Somogyi Könyvtár hangoskönyvtárának klubtagjai és könyvtárosai, köztük Molnár Mária. Ezen az elődöntőn 7 csapat vett részt. (Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Budapest és Pest, Csongrád, Komárom-Esztergom megyék csapatai, valamint egy vegyes együttes, amelyben budapesti és Somogy megyei tagok vettek részt).

A sok-sok embert megmozgató elődöntők után az őszi döntő résztvevői az alábbi megyék csapatai lesznek: BAZ-megye, Budapest és Pest (két csapattal), Győr-Moson-Sopron, Heves, valamint Jász-Nagykun-Szolnok.

(Lak István)

Már május 16-án délután érkeztek a csapatok és kísérőik Békés, Budapest és Pest, Hajdú-Bihar, Heves, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megyékből,

akiket a vendéglátó Borsod megyei szervezet vezetősége és csapata fogadott. Délután találkozó volt a szervezet helyiségében, majd este vacsora utáni beszélgetés, ismerkedés és táncmulatság következett a központi leánykollégiumban. Ott volt a távolról érkezők szálláshelye is. A táncos mulatságon a vendéglátó szervezet zenekara szolgáltatta a muzsikát.

Másnap de. 10 órakor kezdődött a játék a kollégiumban. Reggel megérkezett a hetedik csapat is Budapestről. A zsűri tagjai voltak: Horváth Katalin óvónő, kazincbarcikai pártolótag, és Horváth Csilla gyógymasször tagtársnő Izsófalváról. A játékvezetők és a zsűri munkáját több személy is segítette, köztük Péczka János budapesti tagtárs és felesége, Marika. Utóbbiak mindhárom elődöntőben részt vettek a munkában.

A kérdéseket a legkülönbözőbb témakörökből válogatták: történelmi, műszaki, sport, mezőgazdasági, irodalmi, zenei, földrajzi, tudományos és egyéb irányú jártasságáról tehetett tanúbizonyságot a résztvevők mindegyike. A játék alapja és jelmondata a

megfejtés során derült ki: Ismétlés a tudás atyja. A közönség együtt izgult, játszott a résztvevő csapatokkal. A hallgatóság soraiban lévő játékoskedvűeknek is jutott jó néhány kérdés; a helyes választ adók értékes

jutalmakat kaptak. A kérdéseket összeállító két szervező fáradhatatlan lelkesedéssel vezette a játékot. Észre sem vettük az idő múlását. A négyórás játék után Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megye csapatai lehetnek ott a játék őszi döntőjén. A többi csapat is értékes jutalmakban részesült.

A játék jó hangulatát Erhartné dr. Molnár Katalin a következőképpen jellemezte: *„Örömmel jöttem el hozzátok, hogy együtt játszhatunk. Köszönöm nektek ezt az áldozatos munkát.”* Dr. Kiss László, megyei szervezetünk titkára csak ennyit mondott: *„Örültünk, hogy eljöttetek hozzánk és mi helyet tudtunk adni -szerény körülmények között- ennek a játéknak. A két nap öröme és emléke számunkra az, hogy ismét együtt lehettünk e jól sikerült rendezvényen.”*

(Kis-Varga József)

„Hogy súlya legyen a szónak...” c. országos műveltségi játékunk elődöntőinek végére értünk.

Összesen huszonkét 5 fős csapat utazott el három helyszínre, hogy szurkolóikkal körülvéve jól érezzék magukat velünk. Együtt játszottunk, tanultunk és kikapcsolódtunk. Vendéglátóink mindezekhez kellemes körülményeket biztosítottak.

(Dr. Baranyiné Miks Mária és Rózsa Dezső)

Kas László

„Kutyakongresszus”

Szokásos, éves közgyűlését tartotta június 6-án a csepeli kiképző-parlamentben a vakvezető kutyák törvényhozó testülete. Meghívott vendégek voltak a gazdik, a sajtó és egyéb médiák delegáltjai. Külföldi résztvevők is emelték az esemény rangját: két oszt-rák kutyás vendég is jelen volt.

A parlamentáris acsarkodást megelőzően a lobbyzó honatyák, - akarom mondani: honkutyák vagy atyakutyák, - (nem kívánt rész törlendő) megpróbálták befolyásolni a napirendi téma végkimenetelét.

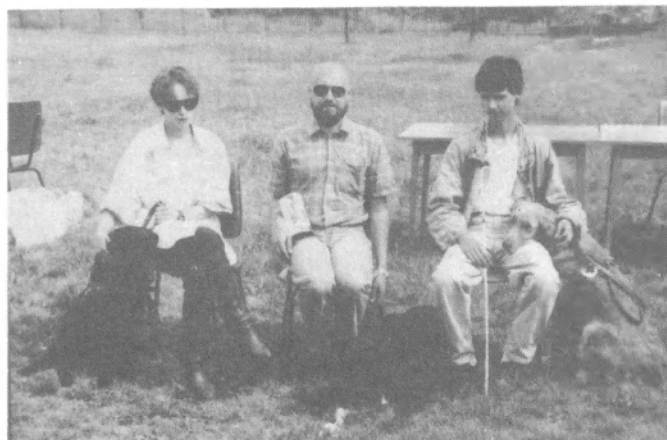
A megvitandó törvénytervezetet, melynek címe: „az erősebb kutya...győz”. (A kipontozott részt nyomdafestéket nem tűrő jelentéstartalma miatt kifütyülték, mint ahogyan azt a TV-ben és a Rádióban szokták, ezért került ennek helyére a szalonképe-sebb „győz” ige). Ezt a szlogen-címet nagy szavazattöbbséggel elfogadták azzal a módosító javaslattal, hogy az új cím így hangozzék: „győzzön a rátermettebb”, valamint a szociális védőháló fogja fel Damoklész kardját, mely a kiöregedett, nyugdíjas és munkanélküli munkakutyák feje fölött állandó fenyegetéssel ott lebeg.

A vita természetesen nem volt mentes a canis domesticusokhoz (házasított kutya) nem méltó acsarkodásoktól, agyarvillogtatásoktól, morgásoktól és ugatásoktól. (Jus murmurandi a Római Jogban a morgás és a méltatlankodás joga). Elhangzott olyan felkiáltás is, hogy: „Hordót a kynosznak!”

- állítólag egy német juhász pofájából. (Birodalmi német!) (Kynos görögül kutyát jelent. V.ö. kinológus - kutyaszakértő). Hát ez bizony nagyon kínos - akarom mondani kínos volt; a többség, mint a faji megkülönböztetés példátlan példáját el is ítélte.

Az ülés végül is békésen fejeződött be. Egyetértésük jeléül a „Győzzön a rátermettebb” jeligét bizonyítandó, nemes versengésbe kezdtek, de ezt már a meghívott gazdik aspektusából tekintsük át.

A nap meteorológiai szempontból ugyancsak kedvezőtlenül kezdődött. Vigasztalan eső, ború odakünn, zsúfoltság a szobákban, előszobákban. (Ekkor lobbyztak a kutyák: lobby ugyanis angolul annyit jelent: előszoba. A parlamenti előcsarnokokban dől el ugyanis legtöbbször a szavazatok részaránya, sorsa).

A három „dobogós”.
Balról: Csordás Gábor (Boby), Palásti Tibor (Bony), Szemes Rita (Dusty)

Ám a kutyák istene végül is megkönyörült a versenyzőkön, - tán mert sokan fohászokdtek hozzá imígyen: a kutya „iskoláját” ennek a vacak időnek - és elállította az esőt; kezdődhetett a versenyzés.

Ember és kutya egyaránt komolyan vette a versenyt. Nagy igyekezettel, az együttműködés szemmel látható sikerélményével küzdötték le az akadályokat - vagy az akadályok a versenyzőket, mert ilyen is előfordult; ám ezek az apróbb-nagyobb hibapontok nem szegték kedvüket a versenyzőpárosoknak, mivel csak a helyezések sorrendjét befolyásolták az ilyen fiasók. Ez a sorolás mit sem változtatott azon a tényen, hogy a kutyusok mind-egyike messzemenően alkalmas feladatának ellátására, a vakvezetésre. A „félrevezetések” nem kisebbitették lelkesedésüket, nem csorbították hivatástudatukat.

Az igazságos, tárgyilagos versenybírák ítélete alapján a végeredmény a következőképpen alakult:

Kutyaszár-fotó

- Első helyezett Csordás Gábor, Boby nevű aranyos golden retrieverjével. (Nomen est omen: Golden angolul aranyat jelent).
- Második helyezett Szemes Rita, Dusty névre hallgató hollófekete labradorjával.
- A harmadik helyezést Palásti Tibor érte el elegáns rottweilerével, mely a szép hangzású Bony névre fülel.

A díjak gazdára találtak, a gazdák boldogan vették át megérdemelt jutalmukat. Vidám hangulatú tombolajegysorsolás zárta a nagy érdeklődést kiváltó versenyt, mely számos résztvevőt csalogatott ki ide a Csepel-szigetre, a már említett „kutyaütő” időjárás ellenére. Tréfás és komoly tárgyak egész sorát sorsolták ki: volt ott számi egész rúddal, volt kilónyi kerek sajt, volt aki kutyasampont, kutyakefét vihetett haza, azután meg olyan is akadt, kinek nyerevényként nyakkendő jutott, méghozzá párosával. (Egy a gazdinak, egy a kutyusnak? - tréfálkoztak többen is, azonban a nyakkendők mégis csak értékesek, ízlésesek voltak. Nézzük csak meg, mibe is kerül manapság egy nyakkendő - menten elmegy a kedvünk az élcelődéstől).

Késő délutánra nyúlt a kutyaverseny. Minden jelenlévő jókedvűen, megelégedetten tért haza. Aki pedig nem volt jelen, az csak sajnálhatja: az esemény kedvező visszhangja tán kedvet csinál nekik, hogy jövőre ők is részt vehessenek eme tréfás, de nem komolytalan, sőt nagyon is komoly versengésen. ● ● ●

Sajtófigyelő

*A tudatlanság főbenjáró bűn
(Megjelent a Szekszárdi Vasárnap c.
lap április 12-i számában)*

Szó sincs semmiféle heroizmusról, a patetikus szavak bután csengenek. Miért is lenne különleges az, hogy egy falusi fiú művészettörténetet tanul, „furcsa hóbortja” a helytörténet és amikor 35 évesen elveszti a látását, esze ágában sincs otthagyni választott hivatását. Freund György, a Csapó Dániel Szakmunkásképző és Szaközépkola történelemtanára. Csendes tolnai otthonában beszélgetünk egy meleg tavaszi napon.

— *Ismerem az édesapját, aki megdöbbenő biztonsággal igazodik el a történelemben, jóllehet soha nem tanulta ezt a tudományt. Mesélő, anekdotázó stílusban beszél történelmi személyekről, háborúkról, összefüggéseket magyaráz és évszámokat közöl. Szülői hatásra választotta ezt a pályát?*

— Érdekeltek mindig a kalandos dolgok és a történelem kalandos tudomány. Hajlamom is volt erre, tanárim rávezettek. Izgatott a régmúlt: hogy volt, mint volt?

— *Meghatározó egyéniségek, úgy mond: nagy tanárok voltak az életében?*

— Tolnán jártam általános iskolába és gimnáziumba. Hol kezdjem? Reiter Tóni bácsinál, aki betűvetésre tanított, 84 éves már; Patocs Olga biológiai szakosként osztályfőnöki órán Makkai

könyvet, a Sárga vihart olvasta fel nekünk. A gimnáziumban Kappelmayer Mátyás matematikát tanított és ezermester volt. A megyében, de talán az országban is először ők csináltak elektronikus távirányítású kishajókat Lenin jégtörő címen; orgonát építettek, amikor félvezetők még sehol nem voltak.

— *Ön készült vagy sodródott, netán ittragadt a tanári pályán?*

— Mindig is történelemtanár szerettem volna lenni. Talán egyetlen vagyok az országban, aki művészettörténész diplomával nem egy múzeumba ment, hanem vissza az iskolába.

— *Miért hagyta ott a tolnai gimnáziumot és miért jött át mezőgazdasági profilú iskolába?*

— A rút anyagiak. Tolnán hét év alatt 1700 forintra tornásztam fel magam, akkor építkeztünk, mint mindenki ebben az országban. Itt Palánkon igazgatóhelyettes voltam 1976-ig, amíg meg nem vakultam.

— *Ez egy hosszú folyamat, netán betegség eredménye?*

— A sérülésemből, amit 1950-ben szereztem, következett ez az állapot. Egy gránátgyutacs robbant fel akkor a kezemben. Hat éven át olvasni sem tudtam, a szüleim, barátaim olvasták fel nekem a leckét. Az első gimnáziumi év után végezték el azt a műtétet, melynek eredményeként képes voltam olvasni. Így végezhettem el az egyetemet. Az ELTE-n olyan nagy öre-

gek oktattak, akiket példaképemnek is tekintek: Haán professzor a görög-római tanszéken. Dobrovics Aladár az ókori kelet kutatója. László Gyula, akinél régészetet hallgattunk és máig tisztelem benne, hogy mindig feltételez, tiszteletben tartja mások véleményét.

— *Nem gondolt arra, hogy miután megvakult, feladja a hivatását?*

— Gondoltam, hogy ezt megkérdezi. Azt válaszolom, hogy azok az emberek, akik csökkentlátók, netán vakok, nem csökkent értékű emberek. Ha lehetőségük van, segítséggel természetesen, de ők is megteszik azt, amit mások. Féltreértés ne essék, nem bizonyítani akartam. Mit csináltam volna 35 évesen? A két gyereket is fel kellett nevelni.

— *Nem volt más választása, folytatnia kellett?*

— Én akartam csinálni. Ez nem ment nagyon könnyen, mert nem tudták, mit kezdjenek velem.

— *A kollégák részéről?*

— Hivatalos részről. A feleségem, dr. Baráth Márta hathatós támogatása kellett, hogy engedjenek tovább tanítani. Nélküle nem tudtam volna s nem is tudnék talpon maradni. Kell egy biztos háttér.

— *Hogyan élte meg az első időszakot, amikor meg kellett szoknia ezt a helyzetet? A pedagógusi pályán fontos a vizuális visszajelzés; hogyan tudja ezt áthidalni?*

— Vannak más érzékszervek, egy idő után azok fokozottabban működnek: a hallás és az érzékelés bőrrel, homlokon keresztül. Sosem hittem volna, hogy létezik ilyesmi. A fegyelmezés egyébként a látó kollégáknál sem megy könnyen. Legfeljebb szembetűnőbb, ha nálam csinál valamit a gyerek.

— *Olyan egészen gyakorlati kérdés jut eszembe: hogyan írat dolgozatot?*

— Segítséggel; egy kollégát kérek meg, hogy jöjjön be az órára. De volt olyan eset is, hogy a gyerekek használhattak könyvet, füzetet,- az sem sikerült jobban.

— *Ön közismerten szigorú tanár.*

— A tudatlanság főbenjáró bűnnek számít. Az igénytelenség még inkább, ha a kettő összekapcsolódik, az a legnagyobb bűn. Az ilyen emberrel bármit csinálhatnak; manipulálhatják, felhasználhatják bármikor bármire. Mert azt hiszi, ő csinálja a történelmet, közben vele csináltatják. Történelmi példák vannak erre: Dzsingisz kán, Szu-lejmán, Napóleon, Marat, Hitler...

— *Örök probléma: egy mezőgazdasági jellegű szakintézményben meg lehet-e ragadni a diákokat a történelemnek?*

— Mindig van néhány gyerek, akit fel lehet fedezni. A 700-ból mindig akad 7-8, aki részt vesz a Tudományos Diákköri Konferencián, amit nevezhetnénk egyszerűen önképzőkörnek. Ezt a „Csapó-napokhoz” kapcsolódó programot az egész megyében meghirdetjük. A pályázók szabadon választott helytörténeti témában kutatnak, készülhetnek fel. Idén a tengelici Csapó-kúriát térképezte fel egyik diánkunk, az elsős lányok Szekszárd harangjait gyűjtötték össze...

— *Ma is megfordul gyakran a levéltárban?*

— Most ritkábban. Az iskola 1989-ben volt 60 éves. Az évfordulóra készítettem egy dolgozatot két kollégámmal, feldolgoztuk az intézmény történetét. Elég sokat kellett kutatni, mert

10

nem sok dokumentum maradt. Az első időszak, az 1944-ig terjedő évek dokumentumai Siófoknál egy el-

süllyedt hajóval tűntek el, a második szakasz papírjait az 56-os jeges ár vitte el.

— *A kutatáshoz, a korábbi ismeretek szinten tartásához, felfrissítéséhez rengeteget kell olvasni. Hogyan csinálja?*

— A Braille-írást későn kellett volna megtanulnom, nem is volt türelmem hozzá, ehhez kifinomult ujjhegyek keltenek. Én pedig szívesebben ások, kertészkedek, barkácsolok. Szakönyvekből, folyóiratokból a kollégák olvasnak fel, vagy ismertetik megállá-

pításaikat, a kutatásnál pedig a gyerekek olvasták fel az írott szöveget és magnóra jegyzeteltem.

— *Az ön pályája példa nélküli, azt hiszem.*

-A legegyszerűbb megoldás, hogy az állam ad egy kis járadékot, hadd boldoguljon, aki gyengénlátó, vagy vak. Pedig falun, vidéken alig van lehetőségünk elhelyezkedni. A telefonközpont-kezelő egy karrier, a masször egy másik karrier... Legtöbben nem értik, hogy nem ez a megoldás. Az én életem nem egy különleges dolog. Csak mások csodálkoznak rajta, hogy mindent ugyanúgy elvégzek, legfeljebb lassabban. Olykor kell hozzá segítség, és hogy sok mindent fejben tartsak, jó memória.

KÖZLEMÉNY

Vakok családsegítő központja

Az önzetlen segítségnyújtás szándékával várjuk azokat a vak és gyengénlátó embertársainkat a főváros egész területéről, akiknek bármilyen segítségre szükségük van.

A lehetőségek közül néhány:

- életvezetési tanácsadás
- felkészítés a családi életre,
- hivatalos ügyek intézése,
- munkába helyezés, munkahely ajánlás,
- vakok és gyengénlátók, valamint családtagjaik érdekvédelmének elősegítése, szervezése.

Sokrétű feladataink maradéktalan ellátásához szorosán együttműködünk:

- a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével,

- a szociális, egészségügyi és pedagógiai intézményekkel,
- a speciális munkahelyekkel,
- az önkormányzati szervekkel,
- a társadalmi szervezetekkel,
- az egyházakkal és intézményeikkel,
- a humán szolgáltatásokra szervezett magánvállalkozásokkal,
- a területi családsegítő központokkal.

MUNKÁNK NEM SZOLGÁLTATÁS, HANEM SZOLGÁLAT!

Címünk: 1146. Budapest, Hermina út 21. Telefonszámunk: 1-226-050 — 11-es mellék. Munkanapokon 8 órától 18 óráig állunk rendelkezésükre. Várjuk tehát Önt és családtagjait.

JÖJJÖN! HÍVJON! SEGÍTÜNK!

Évfordulók nyomában:

Kolumbusz-év „Új világot adott...”

Hatvan méter magas oszlop tetején, aranyozott gömbön áll Kolumbusz Kristóf hatméteres szobra Barcelonában. Az óceán felé, a távolba tekint. Előtte a Paseo de Colón, a híres tengerparti sétány, a kikötőben a Santa Mariát, egykori zászlóshajóját, pontosabban annak mását ringatják a szelíd hullámok. A férfi, akit élete végén méltatlanul mellőztek, nem is álmodta, hogy fél évezred után világszerte megemlékeznek róla.

Genova városában látta meg a napvilágot, Domenico Colombo de Susanne Fontanarossa elsőszülött fiaként Cristoforo, valószínűleg 1451 augusztus 25-e és október 31-e között.

A szeplős, vöröshajú, kékszemű fiúcska legszívesebben az érkező és induló hajókat leste a kikötőben, élvezte a fűszerbálák illatát, hallgatta a matrózok nyers beszédét, álmodozott és a tengerre vágyott. Ott hon édesapjától, majd később alkalmi iskolamesterektől tanult. A serdülő fiú néhány évig apja műhelyében dolgozott, hiszen elsőszülöttként ő volt a családi cég várományosa. Körülbelül húszéves volt, amikor a Colombo család nehéz anyagi viszonyok közé süllyedt. 1473 táján, huszonkét éves korában pályát változtatott, megkezdte tengerészi pályafutását. Zavaros idők voltak azok: keleten törökök garázdálkodtak és kegyetlenkedtek, az itáliai partok mentén pedig kalózflottillák cirkáltak.

Önképzés révén sok mindenre szert tett. Megismerte a hajózás minden titkát, értett a térképrajzoláshoz, ragyogóan tudott tájékozódni. Gyermekkorától fogva vallásos

volt, és ez sokban meghatározta gondolkodásának irányát és olvasmányainak körét. Kitűnően ismerte az Új - és különösen az Ószövetséget. Lenyűgözte ennek zabolátlan ereje, a pontos számítások és az égi megvilágosodások könyvei.

Portugál földre kb. 1476 második felében hajótörökként vetődött, s az itt eltöltött évek döntő hatással voltak további pályájára. Ez az ország abban az időben Európa első tengeri hatalma volt. Itt feleségül vette a főúri származású Pelipa Perestrello Monizezt. A házasság főnyeremény volt számára, hiszen akadály nélkül bejutott egy előkelő portugál nemesi házba és olyan emberekkel került rokonságba, akik legközvetlenebbül részesei voltak Tengerész Henrik és utódai tengeri vállalkozásainak. A családi boldogság, az otthon melege azonban nem adatott meg számára, mivel feleségét fiatalon, alighogy világra hozta kisfiúkat Diegót, elveszítette.

A portugáliai évek alatt érlelődött meg benne a nagy gondolat: nyugat felé elindulva a keleti világba utazni. A tapasztalati tények egyre inkább megerősítették meggyőződését, hogy a Föld gömbalakú lévén, körül is hajózható, bár az egyház ezt makacsul tagadta. Leghűségesebb segítőtársa, a tíz évvel fiatalabb öccse, Bartolomeo osztotta nézetét, aki térképrajzoló, földrajztudós volt, majd később kíméletlen gyarmatosító. Könyvtárának legértékesebb kötete a híres francia tudós, Pierre d'Ailly: Imago mundi (A világ képe) című műve volt. Minden valószínűség szerint 1481-ben szerezte, és halála napjáig nem vált meg tőle. Nem volt szobatudós; amellett, hogy elismeréssel adózott a hasznos könyveknek, tervét olyan információkkal is alátámasztotta, melyekről emberek kikerdezése útján szerzett tudomást. Új hajóutat akart találni Indiába. Nem sejtette,

12

hogy nyugat felé haladva Európa és az ázsiai kontinens között hatalmas óceán és óriási földrész terül el. Mivel Portugáliában élt, természetes volt, hogy tervét II. János királynak ajánlotta fel, aki a javaslatot átadta az ún. „matematikai juntának”-a kis lisszaboni akadémiának, melynek tagjai kiváló matematikusok és csillagászok voltak. A döntés nem volt kedvező, s elhatározta, hogy elhagyja az országot. (A király számára fontosabb volt az a hír, hogy Bartolomeo Dias Afrika déli csücskét megkerülve India felé fordult, így végleg felhagyott a Kolumbusszal való tárgyalásokkal).

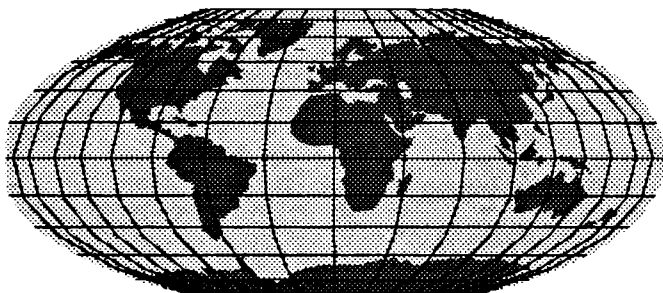
Spanyolországba szökött, csak kisfiát és féltve őrzött térképeit, rajzait vitte magával. Öccsét Angliába küldte abban a reményben, hogy ott felkelti VII. Henrik királyban a nyugati út terve iránti érdeklődését. Ekkor esett Bartolomeo fogságba, ez az út tehát bezárult.

Lisszabonból Palosba indult, hogy kisfiát, Diegót sógornőjénél elhelyezze, amikor útja közben egy kolostor falai alatt haladt el. Néhány órára betértek megpihenni. A rendház főnökének nemcsak bűneit győnta meg, hanem feltárta terveit is. Mivel a kolostor főnöke felvilágosult és művelt ember volt, sőt jó csillagásznak számított, lázba hozta Kolumbusz terve és ajánlólevelet adott a királyi pár környezetéhez. 1486. január 20-án jutott Izabella királyné színe elé és az udvarhoz. De ott csak egy ember

akadt, aki tervét kivihetőnek tartotta és azzal biztatták, hogy majd a granadai háború befejezése után fontolóra veszik ügyét. A várakozás napjaiban, hónapjaiban és éveiben szinte klastromi visszavonultságban és teljes zárkózottságban élt. Élete végéig mértékletes volt evésben, bort nem fogyasztott, úgy öltözött, mint az egyszerű városi polgár; a posztót többre tartotta a bársonynál és a selyemnél. 1487 őszén változás történt életében: megismerkedett a nála tizenöt évvel fiatalabb Beatriz Enriguet de Haranával, aki lenyűgözte őt. Ez a szerelem mély nyomot hagyott egész életében. 1488. augusztusában fiúgyermekük (Fernando) született. Házasság nem lett kapcsolatukból. Ezekben az években könyvkereskedéssel tartotta fenn magát. 1491 végére elhatározta, hogy Franciaországba megy.

Útközben újra bekopogott a La Rabida kolostorba, ahol a királyné gyóntatója, Juan Perez de Marchena tartóztatta és a páter kieszközölte a királynénál, hogy az udvarhoz visszahívják.

1492 lett a sorsdöntő év. Végre megkapta mindazt, amit már a portugál udvarban követelt. A nyugati óceán tengernagya lett, a felfedezendő szárazföldek és szigetek alkirálya és kormányzója; övé a szerzett kincsek egy tizede a költségek levonása után, círi hatalmat kap az új területeken, utódai örökösödési joggal bírnak. Az expedíció költségeit azonban magának kellett előteremtenie. Az anyagi gondok mellett azonban nem volt könnyű az ismeretlen felé hajózó flottára legénységet szerződtetni. A Santa Mariát választotta tengernagyi hajónak (30 méter hosszú és 8 méter széles karavella, kb. 250 tonna vízkiszorítással), míg a másik két hajónak, a Fintának és a Ninának csak elől és hátul volt fedélzete. Azokat a Pinzo testvérekre bízta. A királyi tisztviselőkkel együtt 120-an indultak útnak.

Augusztus 3-án reggel 8 órakor kifutott az andalúziai Palos kikötőjéből.

Kolumbusz magabiztos. Irány a Kanári-szigetek. A Pinta kormánylapátjának megsérülése miatt csak szeptember 6-án indulhatott tovább innen, a Kanári-szigetekhez tartozó Gomera szigetéről. A végtelen hosszúnak tűnő úton kétségek, félelmek csigázták el, s búskomorság gyötörte a legénységet is. Október 12-én látták meg az Újvilágot, a Guanahani-szigetet. A tenger nagy kis csapatával a király és a királynő nevében birtokba vette, és San Salvadorra keresztelte át. E perctől fogva minden a „sápadt idegenek” tulajdonát képezte, beleértve az őslakók arany orrfüggőjét, sőt magukat az embereket is. Lakói nem sejtették, hogy hamarosan meg kell halniuk. Vagy megölték őket, vagy a behurcolt tuberkulózis végzett velük. Tizennégyen maradtak életben, őket 1520-ban elszállították, a sziget elnéptelenedett. Az inváziós csapat megvetette lábát a Karib-tenger térségében, lerakta a hatalmas spanyol gyarmatbirodalom alapjait.

Innen dél felé hajózva elkezdődött az első, végeszakadatlan bolyongás a karibi szigetvilágban.

1492 október 28-án felfedezte Kubát, bár makacsul hitte, hogy Japánban jár. Arany helyett értékesebb felfedezések várták e szigeten, de ő alig vette ezeket észre a mindennél hatalmasabban égő aranyláz miatt. Édenkertben érezhették magukat az európaiak. Először ízlelték meg az anánászt, az édesburgonyát, a kukoricát meg a paradicsomot. Rácsodálkoztak soha nem látott állatokra. Egymás után bukkantak olyan leletekre, melyekkel alig-alig törődtek, melyek azonban később a gyarmati kizsákmányolás célpontjai lettek. Ekkor látott európai szem először dohányzó embert. A gyapot és a gumicserje később az ország nagy jövedelmet hozó kincse lett.

December 5-én Haitit érték el, melyet

fogadott hazája tiszteletére Hispaniolának nevezett el. Itt félelemmel és tartózkodással fogadták az idegenek érkezését, de megcsillant a remény; egy törzsfő aranyat ajándékozott. Céljuk már teljesülni látszott, midőn a Santa Maria zátonyra futott, hasznavehetetlen romhalmazzá vált. A hajóroncsokból erődítményt építettek, s negyven embert hagyott hátra. Ez volt a gyarmatosítók első telepe: Navidad. Tetézte a bajt, hogy a Pinta kapitánya hűtlenül elhagyta. 1493. január 4-én vitorlát bontott és elindult visszafelé. Később, nagy örömeire csatlakozott hozzá a Pinta, melynek kapitánya, Maron Alson Pinzo gazdag aranylelőhelyre bukkant, s már egyesült erővel az ígéretes folyótorkolathoz tartottak. Itt csaptak össze először az őslakosokkal.

1493 március 4-én Portugáliába ér. Érdekes találkozás történt itt. A kikötő védelmét ellátó hadihajó parancsnoka Bartolomeo Diaz volt (az afrikai Jóreménység fokának első körülhajózója), a keleti és a nyugati víziút két hősének pályája egy rövid pillanatra érintette egymást.

Március 15-én befutott a Palos melletti kikötőbe, oda, ahonnan előző év augusztusában indult el. Ujjongó csődület, ünnepelés, országos lelkesedés fogadta a rég elveszítettnek hitt expedíció visszaérkezését. Útja a királyi udvarig valóságos diadalmenet volt. Diadalmenet — bár a rosszindulatú szemlélő cirkuszi felvonuláshoz is hasonlíthatta volna. A spanyol kíséret fényes fegyverzetű lovasai mellett tolldíszes indiánok, rikácsoló papagájok fakalitkában, növényminták, úgy-ahogy konzervált egzotikus gyümölcsök roppant tálakon, fargott szobrocskák, kagyló-ékszerek, kincseket érő leletek mellett tarkabarka kacat- és mindenképp fölötte: kivont karddal őrzött, a napfényben szikrázó aranytömbök. Mu-

14

tatók az ismeretlen új világból, az Újvilágból!

Spanyolország sietett új szerzeményeinek biztosítására megnyerni a pápa jóindulatát. VI. Sándor bullája melegen méltatja: „Szeretett fiunk, Kolumbusz Kristóf a tiszteletre méltó, minden bizonnyal érdemes...” Krisztus földi helytartója 1493 május - szeptember között bullákat ad ki Portugália és Kasztília felosztásáról. Közben hat hónap telt lázas készülődéssel.

1493 szeptember 25-én napfelkelte előtt kifutott Cadiz kikötőjéből a második flotta. Ez összehasonlíthatatlanul nagyobb volt az előzőnél. Tizenhét hajón 1200 fegyveres és lovas, európai háziállatok, gabona, főzelékfélék, szőlővessző volt vele, hogy gyarmatot alapíthasson az új földön.

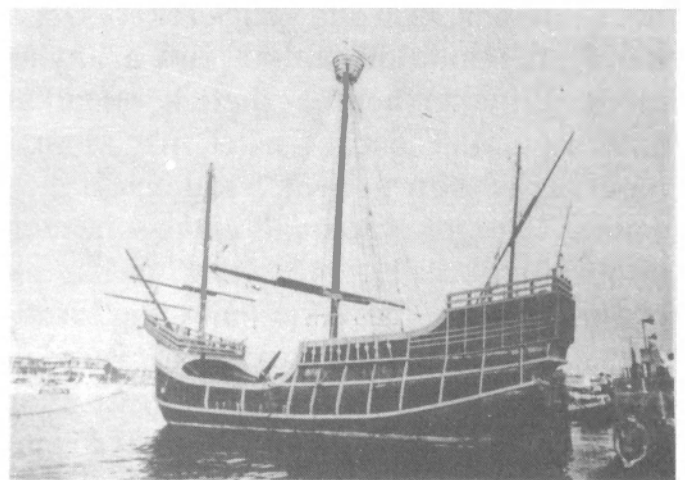
Ez a második út volt a leghosszabb, kb. 33 hónapig tartott. Erről nincsen pontos, hiteles, a tengernagytól származó feljegyzés.

1493 őszén megmutatta, hogy milyen kiváló flottaparancsnok. A tengerészet történetében először fordult elő, hogy egy nagy flotta több mint 3000 tengeri mérföld kiterjedésű vízi térséget szelt át. Egyetlen hajó sem sérült meg, pedig az admirális 22 napig hajózott az óceánon és 17 napig vezette a hajórajt a Kis-Antilák labirintusán át, ott, ahol ma is, a pontos térképek és tökéletes műszerek korában is kockázatos dolog átvezetni a hajókat. Az út egyik legmegrázóbb pillanata volt, hogy a Haitiben hagyott Navidad-erőd helyett csak romokat, üszkös gerendákat, emberi testmaradványokat találtak. A kegyetlen és véres gyarmatosításnak ez volt az első fejezete. Kolumbusz nehéz helyzetben volt: negyven társa halálát nem lehetett büntetlenül hagyni! Benne mégis a józan és indulat nélküli meggyőződés vált uralkodóvá. Nem engedett vérfürdőt, hiszékenységet színlelt és tovább barátkozott a szigetla-

kókkal. (Figyelemre méltó, hogy egyébként is igyekezett elkerülni a büntetést).

Az elpusztult Navidad helyett egy új települést alapított. A királynő tiszteletére Izabellának nevezte el, s valóságos kis várost akart építeni. Ragyogónak képzelte el a jövőt. Úgy gondolta, hogy Izabella virágzó kereskedelmi gyarmattá fejlődik. A gyarmatosok cserekereskedelmet folytatnak az indiánokkal, szabadidejükben aranyat keresnek, s a dúsan termő föld két hónap alatt gazdag termést hoz. Ám az Óvilágból jött embereket csak a sok évszázados tapasztalat tanította meg arra, hogy az amerikai trópusokon a legnyomorosabb, legpusztítóbb helyek a partmenti sávban vannak, s Izabellát is egy alig kiszáradt mocsár helyén alapították, ahol a víz ihatatlan volt, a levegőben milliószám röpködtek a maláriát terjesztő szúnyogok. Az embereket hasmenés, láz gyötörte.

Január végén az admirális merész döntésre jutott. Tizenkét hajót visszaküldött Kasztíliába. Antonio de Torresnek minden aranyat, fűszermintát és emlékiratot átadott, amely őszintén ecsetelte Hispaniola természeti gazdagságát, a természet

A Santa Maria rekonstruált mása
Barcelonában

bőkezűségét, de nem titkolta a királyi pár előtt, hogy a gyarmat bajban van. Sürgetően kérte, hogy küldjenek bort, kétszersültet, sózott húst, rizst, mézet, mazsolát, gyógyszereket és szarvasmarhákat. Elgondolása szerint a "kannibálok közül való rabszolgák" eladása útján téríti majd meg a küldeményt, "akik kegyetlen emberek és teljesen alkalmasak e célra, mert jó testalkatúak és igen értelmesek". Szerinte azokon a hajókon lehetne őket Spanyolországba szállítani, amelyek üresen térnek haza a tengeren túlról Kasztíliaba. A királyi pár teljesítette az admirális kérését, de nagyon tartózkodóan fogadta a kannibálok exportjára vonatkozó tervét, mivel a koronának aranyra volt szüksége, ezért a kiábrándulás gonosz következményeket ígért a második expedíció vezetője számára.

Torres hajórajának távozása után a helyzet szemmel láthatóan rosszabbodott a szigeten. Az emberek lázongani kezdtek. 1494 március 12-én elindult a sziget belsejébe, Cibaország felé. Az Északi-Kordillerákat egy hágón szelte át, amelyet a nemesi származású pionírok tiszteletére El Puerto de Tos Hidalgosnak (Lovagok kapujának) nevezett el. A Cibaországban épített erődnek a Hitetlen Tamás nevet adta. Az erődben 52 harcost hagyott hátra, ezek parancsnokává Pedro Margaritot nevezte ki. Miután mintát vettek az aranyat tartalmazó homokból, visszaindultak. Izabellán szomorú kép fogadta őket. Sokan meghaltak, azok pedig akik megmaradtak, legyengült, kimerült, siralmas állapotban voltak. Ám most is talált kivezető utat a rendkívül nehéz helyzetből. A járóképes telepéseket útnak indította a Tamás erődbe, Alson de Hojeda vezetésével. Ez volt az egyetlen lehetőség, hogy a gyarmatosítókat megmentse, de lánggra lobbantotta a háborút, melynek a védtelen indiánok lettek áldozatai.

Az admirális három hajóval kifutott a tengerre és nyugat felé indult. 1494 nyarán kimagasló felfedezéseket tett. A világ térképein kirajzolódtak Kuba déli partjai, felfedezte Jamaicát és felderítette Hispaniola körvonalait.

Szeptember 29-én tér vissza Izabellára, már súlyosan megbetegedve. Siralmas kép fogadta újfent; elszabadult a pokol. A felfegyverzett katonák raboltak, fosztogattak, leölték az indiánokat. Még testvére, Bartolomeó sem tudta megfékezni az elvadult gyülevészhadat. A királyi párnak csalódást okoztak az admirális jelentései, olyan benyomásuk támadt, hogy a tengerentúli birtokokra fordított kiadások hiábavalók és semmiféle nyereségre nem számíthatnak. Hogy tisztázza helyzetét, 1496 június 11-én visszatér Cadizba.

Ezzel véget ért a második út, amely két évig és kilenc hónapig tartott. Tikkasztóan meleg nyár tombolt. Azokat az embereket, akik több mint két évig nem látták Kolumbuszt, meglepték külsejének feltűnő változásai. Tíz évet öregedett e rövid idő alatt, teljesen megöszült, háta meggömbült, lesóványodott. Szófukarrá vált, ruházata a ferences rendiek kötéllel övezett csuhája volt.

Közömbös fogadtatásban volt része. A szerencse csillaga most lehalványult; várnia kellett néhány hétig, míg az uralkodópár kegyeskedett kihallgatni őt.

Az audiencia végül is győzelemmel végződött; a királynő kegyeit újra megnyerte. Elismerésekből bőven kijutott ugyan, ám pénzből annál kevésbé. Keserves alkudozások után is csak a szükséges összeg töredékét kapta meg a kincstártól.

A harmadik útra újfent emberek kelletek, jófajta legénység toborzásához pedig pénz! A szükség és szűkösség rossz megoldást kényszerített rá; feltételeken szabad-

16

lábán lévő rabokkal, súlyos bűnözőkkel népesítette be hajójának fedélzetét.

1498 május 30-án a harmadik expedíció három hajója kifut a nyílt tengerre. Július végén eléri Trinidad - Szentháromság - szigetét. Ennek délnyugati csücskénél vet horgonyt, a homokos Arenal-foknál. Az öböl vize teljesen édes volt. Az admirális jól sejti: az öbölbe dél felől egy nagy folyam ömlik, tehát délen egy hatalmas szárazföldnek kell elterülnie. Dél-Amerika partjain jártak, itt tette újabb felfedezéseit. Ám továbbra is úgy vélte, hogy Ázsiában jár. A szépen öltözött, felékszerezett őslakosok között ismét a paradicsomban érezhette magát.

Hispaniolába visszatérve megint csak rettenetes állapotokat talált. Meg kellett fékeznie a lázadó, önkényeskedő spanyolokat. A spanyol udvarban azonban ezt egyre többen nézték rossz szemmel.

1500 augusztusában megérkezik San Domingóba, Hispaniola új fővárosába. Itt Bobadilla, a teljhatalmú királyi megbízott elfoglalta házat, lefoglalta vagyonát és iratait. Többé nem nevezték alkirálynak, meg kellett elégednie az „Óceán királya” címmel. Akinek oly sokat köszönhetett Spanyolország, az fegyvenként, hajófenéken bilincsbe verve tér haza harmadik útjáról. Megalázták, megszégyenítették. A királyi pár azonban részlegesen rehabilitálta: elégtételként fejedelmi pénzjutalomban részesült, vagyonát visszakapta, az alkirályi rangot azonban nem.

Újra sikerült talpra állnia. Visszanyerte az udvar kegyét, bizalmát. 1501-ben Kasztíliában él és a "Jövendölések könyvén" dolgozik. Tíz évvel az első átkelés után, 1502 május 9-én negyedszer is nekivághat az óceánnak. Ötven éves elmúlt; beteg, fáradt, testi-lelki szenvedésektől meggyötört ember már, csak roppant akarateréje tart-

ja benne a lelket. Életének nagy katasztrófája ezen a negyedik útján érte, bár ő maga sohasem tudta meg, mi történt vele.

Eljutott a Honduras-öbölbe, végigjárta Közép-Amerika teljes keleti oldalát, felfedezte Nicaragua, Costa Rica és Panama partvidékeit. Megátalkodottan tovább kereste azonban az ázsiai szárazföldet, a Nagy Kánt és az arany hazáját. Yucatán-félsziget közvetlen közelében volt. Ha hitt volna az ott hallott híreknek, élete alkonyán megtalálta volna a messzi földön legmagasabb szintű maja-kultúrát.

Tovább hajózott délre, egészen a Darien-öbölbe.

1504-ben visszatér Spanyolországba. Fáradt, kiégett, súlyos beteg. Csalódtak benne; most már nem bocsátották meg neki, hogy elmaradt az "aranyeső", s mint ha valami gonosz hatalom rendezte volna, meghal egyetlen pártfogója, Izabella királynő. (1504. november 26-án).

Rossz sorsa még másfél esztendő adott neki: a reménytelen próbálkozások, az eredménytelen vergődés tizennyolc hosszú hónapját. A tengernagy nem a gazdagsáért küzdött. Javakban nem szenvedett hiányt: Sevilla legelőkelőbb negyedében bérelt nagy házat, kényelmes, gazdag életet élt. Erdemei elismeréséért, alkirályi méltóságának visszanyeréséért szállt síkra. Ez ügyben sokat levelezett. Irományainak, beadványainak érdekessége bonyolult, máig is megfejtetlen aláírása, a piramis alakú betűhalmaz, ilyenképpen:

.S.

.S.A.S.

XMI

xpo Ferens

Ebből a titokzatosságba burkolt aláírásból is megmutatkozik emberi alkatának egyik erős vonása: a misztikum iránti vonzódása.

Hazaérkezése óta küzdött súlyos betegségekkel. A kimerültséget nem tudta többé

kipihenni, a trópusi láz is rombolta szervezetét, köszvény gyötörte és valamiféle szívbántalom.

Legnevezetesebb találkozása a betegágyánál megjelenő Amerigo Vespuccival volt.

1506 május 20-án visszaadta lelkét Istennek a „Krisztus-vivő” Kolumbusz.

A valladolidi ferences kolostorban temették el.

Végleges nyughelye a sevillai székesegyház.

Igazi reneszánsz ember volt; lelkében jól megfér a tudásvágy, a kutatás szenvedélye és a gyakorlati élet parancsainak szemmel tartása.

KÖZLEMÉNYEK

Új szolgáltatás a távbeszélőkészülékkel rendelkezők számára:

DALLAMPOSTA

Felhívjuk figyelmét, hogy szövegkommunikációs szolgáltatásunkon kívül új lehetőséget kínálunk. Ez az új lehetőség a DALLAMPOSTA. Saját hangján üzenhet szeretteinek, ismerőseinek. Üzenetét a számítógépünkben tárolt és az Ön által kiválasztott zenerészlettel egészítheti ki, majd a kívánt időpontban továbbítjuk címzettjéhez.

A DALLAMPOSTA szolgáltatás reggel hét órától este 21 óráig vehető igénybe. A szolgáltatás díja Budapest területén 120,- forint, a Budapestről vidékre küldött dallamtávirat pedig 200,- forint. A szolgáltatás díja a távbeszélő számlán jelenik meg.

A DALLAMPOSTA a 117-7779-es telefonszámon hívható. Keresse szolgáltatásunkat, várjuk hívását!

Meglátja, kedves meglepetést szerez zeneszövegével.

Szeretettel kínálja ezt Önnek: a TEL-EX Műszaki-Gazdasági Szolgáltató Kft.

KÖSZÖNTJÜK A 22 ÉVES CSERHÁT MŰVÉSZKÖRT!

1992. május 23-án 13-19 óra között hangos volt a Petőfi Művelődési Központ. A

Cserhát Művészkör 22. évfordulójára jelentős rendezvénysorozattal készültek a kör vezetői és tagjai.

Először Osváth István előadóművész, a kör elnöke mondott köszöntőt és felkérte Szebeni János Jászai-díjas színművészt a képzőművészeti kiállítás megnyitására.

15 órakor felhangzott a jelzés. A színházterem zsúfolásig megtelt, mintegy 250 fő köszöntötte nagy tapsal Fodor András Kossuth-díjas költőt, aki megnyitotta az irodalmi műsort és a névadó, Cserhát József költő nagyságát méltatta.

A szóvivő Osváth Ernő szavai után Lukács Sándor, Keres Emil, Bánffy György, Ágh Éva, Szabó Ottó, Szebeni János csodálatos irodalmi délutánt nyújtottak a nézőknek. A zenei közreműködők a következők voltak: Bánfalvi Anna, Bánfalvi Zoltán, Kolozs Edit, Dér Evelyn és Patai József. A délután nagy sikert aratott. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium képviselői is megköszönték a színvonalas műsort. Az Írószövetség részéről Mezey Katalin gratulált e szép rendezvényhez.

A Művészkörnek sok látássérült tagja is van és jelentős támogatójuknak számít a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége.

Lak István

100 éve született Greizinger István

Nagyon sokan ismerték őt azok, akik a vakok iskolájában végezték el az elemi-, illetve az általános iskolát. De sok-sok ismerőse, tisztelője volt a zenét kedvelők táborában is. Öt évtizednél többet tanított a vakok iskolájában.

Greizinger István Beregszászon született 1892. július 23-án. Látását már gyermekkorában elveszítette. Az elemi és a középiskolát Újpesten végezte. A Zeneművészeti Főiskolán tanári diplomát szerzett, majd a vakok iskolájában tanított. Az 1910-es években kezdett verseket is írni, melyek közül jó néhány a szövetség újságjaiban is megjelent. 1977. március 19-én halt meg Budapesten.

Elbeszélgettem néhány olyan tanítványával, akik növendékei voltak az 1950-1960-as években. Ezek során kibontakozott Greizinger István egyénisége, jelleme, embersége és munkássága. Nemcsak zenére, a zene szeretetére, hanem becsületességre, egymás iránti szeretetre is nevelte diákjait, akiket nagyon szeretett. A kisebbeket órák után, valamint szabadidejükben mesékkel szórakoztatta. Nyugodt, türelmes, jószívű tanár volt. Egyik növendéke a következő szavakkal jellemezte:

„Szerény, mélyérzésű, nagy felkészültségű embernek ismertük Greizinger Istvánt. Sugárzott belőle a végtelen jóindulat és a szeretet. Nem tudott senkire sem haragudni. Nagy gyönyörűséggel hallgattuk zongorajátékait. Mélyen vallásos ember volt; Nagypénteken sohasem nyúlt hangszeréhez. Azt mondta, hogy ez a nap a fájdalom, a szomorúság napja. Krisztus urunk kínhalálára emlékezve a zene hangjával sem illik megbontani a gyász csendjét.

Járatos volt a zenén kívül más művészeti ágakban is, köztük kiemelkedően az irodalomban. Sok tanítványával ismertette, kedveltette meg a verseket, a prózai irodalmat, jeles regényeket. Kedvenc költői voltak Tóth Árpád, Babits Mihály és Juhász Gyula. Ezen költőktől saját válogatású kötetei is voltak Braille-írásban. Nagy rajongója volt a természetnek. Feleségével és Irénke leányával, ha csak tehették, gyakran járták a közel s távolabbi vidéket. Csodálattal, élvezettel simogatta a fákat, virágokat. Erdőn, réten hosszasan gyönyörködött a madarak énekében.”

A muzsika területén sokoldalúan képzett volt: zenetanár, zeneszerző, hangoló, kántor. Mert régen bizony mindezekre képezték a vak zenészeket!

Greizinger István részese lesz annak az antológiának, mely hazánkban első alkalommal adja közre 38 vak és gyengénlátó szerző verseit, novelláit.

E kis visszatekintéssel, életrajzának rövid felidézésével, végezetül pedig Leány című versével emlékezzünk eme nagyszerű és kedves ember életére, munkásságára.

LEÁNY

*E négy betű négy pompás tétele
egy örökszép szimfóniának,
mind más színt izzó emlékekkel tele,
egy világ titka, mit kitérnak.
Egy szóban mennyi élmény párlata,
varázserők esszenciája,
amint bezárt gigászok bős hada
a csöpp atom energiája.
L e á n y... ízleld e szó nemes borát,
szürcsöld betűnként kortyról kortyra,*

s csodáld tökélyét, bővös mámorát
s a nép lelkét, amely kiforrt.

Szoknyája lebben, haja lobog,
lánghoz hasonló lenge lénye;
kigyúl, alél, szökell, imbolyog,
s csillagszemének gyújt a fénye.
A lába lejtve lép, s mint a pehely,
mint illanó kis lepke szárnya,
liliom bőre illatot lehell,
mint fülledt lombok langyos árnya.

„Ejh!” - mondják, „Ejnye!”, sőt: „eredj!”,
s tiltó szájukkal csókra hívnak,
eszük, erényük előz? - egyre megy,
ezer rejtett delejjel szívnak,
Amint az "e" az "á"-val ölelkezik,
hajlékony testük úgy fonódna
rendelt párjukhoz, ha elérkezik
a forró, nagy, szerelmes óra.
Az „á-e” frigy titkos gyümölcsként
halk „jé” búvik meg legközépen,
jelezve ott még a zártkelyhű kéjt,
mely sejtve szunnyad rejtekében.

„Á” - mondják ámulattal
ajkai,

s szeme is boldog társulással.

Ártatlanul is tudnak ártani
ámító bűbájjal, árulással.

Sok más csodákra várva andalog;

a tánc, a bál, ábrándok, álmok,

ám áhitatra vágyó angyalok.

Van szárnyuk és a szívük áldott.

Az „ny” mutatja jól a lényegét:

mily enyhe, nyájas, könnyű, kényes

bársony szavuk; szánó szent könnyüket,

s a gúny nyilát, mely ölni képes.

Keményke kelbük, lágy aranyhajuk,

villanyos, csókra nyíló ajkuk

pajzán, enyelgő nimfa-kacajuk

s gyönyör örvényét, szűz hatalmuk.

Ma nyafka nyulak, holnap hős anyák,

nyitott könyvek, mégis talányok.

Ti nyújtjátok az élet mákonyát

holdfény- s szivárványlelkű lányok.

HIRDETÉS

A Vakok Állami Intézetében (Budapest 1146. Hermina út 21.) működik a Vakok Napközi Otthona.

Szeretettel várjuk mindazokat a vak és gyengéltető felnőtt sorstársakat, akik önmagukat nehezen tudják ellátni, de a napi bejárást vállalni tudják.

A szociális helyzettől függően térítéses ebédet tudunk biztosítani.

Kulturális programokat, kirándulásokat szervezünk, valamint társalgó, étkező és pihenőszoba áll az igénybe vevők rendelkezésére.

Nyitvatartás: munkanapokon 8-16 óráig.

Bővebb felvilágosítás az 1-226-050/11-es melléken a napközi otthon vezetőjénél.

Dr. Ursula Wawra

Az érrendszer és a cukorbetegség

Szemelvények nemzetközi vakügyi folyóiratokból

(Az *Unser Schaffen c. osztrák testvérlapból fordította: Kas László*)

A cukorbetegéknél — amennyiben betegségük hosszabb ideje fennáll és vércukorszintjük magas — hajlamuktól is függő érrendszeri károsodások léphetnek fel. A felhalmozódott vérlemezkék, cukormolekulák és a mézlerakódás ugyanis megvastagíthatják az érfalat, szűkül az érpálya keresztmetszete és ez a körülmény akadályozza a vér zavarmentes áramlását.

Az emberi szervezet minden részének szüksége van kielégítő vérellátásra, illetve a vérrel az ereken keresztül szállított oxigénre. Vérkeringési rendellenességek komoly károkat okozhatnak a szervezet működésében. Extrém esetben ennek részleges vagy teljes működésképtelenségét, elhalását okozhatják.

A kisvérkör — melyen át a tüdőbe áramlik a vér, hogy ott az oxigén-széndioxid gázcseré végbemenjen — tehát ebben az áramlási ciklusban fellépő anomá-

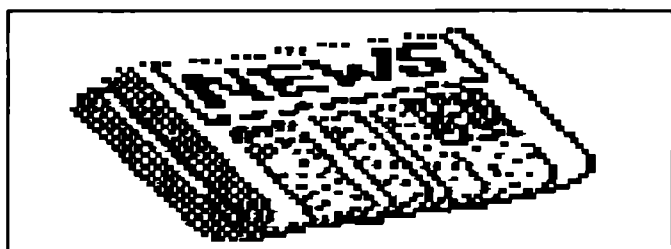
liák mind a szemet, mind pedig a veséket meg az idegrendszert károsíthatják.

Lássuk a továbbiakban, hogyan ismerhetők fel ezek a károsodások kezdeti szakaszukban.

A szem

A látás szempontjából elsődleges szerepe van a recehártya (érhártya) zavartalan működésének. Ez a szemlencse hátsó részén elhelyezkedő hártya csakis akkor képes ellátni feladatát, ha az áramló vér kellőképpen — mintegy — „átmossa”. Ha tehát a fentebb említett kisvérköri erek károsodnak, az érhártyán vérellátatlanság lép fel. A vérellátást pótolhatják ugyan más, helyettesítő erek is, ám ezek fala nagyon vékony. Ennek következtében az újonnan képződött erek első sorban a magasabb vérnyomás következtében kidudorodnak, szétpattanhatnak és előnthatják vérrrel a recehártyát. Nagyobb területű vérömlenyek csökkenthetik a látásérzékenységet.

A szemorvos — kellemesnek ugyan nem mondható —, rendszeres vizsgálatok során győződik meg ezen érfal-kiöblösödések vagy bevérzések jelenlétéről. Speciális optikai eszközzel észrevételezi és amennyiben szükséges, lézersugaras kezeléssel semmisíti meg ezeket. A lézersugár nyomán apróbb sebhely keletkezik, ám ezen a helyen megszűnik a további bevérzés veszélye.

Az idegrendszer

Elsődleges feladata a szervezetben a különféle információk — fájdalom, hőmérsékletváltozás stb. — közvetítése. Ha például az ember beüti a lábujját, a fájdalom mint információ az idegpályákon át az agyba jut és itt mint fájdalomérzet manifesztálódik. Ha az idegfalakra cukormolekulák rakódnak, vagy ha vérelátottságuk nem kielégítő, úgy az erekhez hasonló funkciózavarok támadhatnak. Az orvos az egyes szimptomákból képes megállapítani, hogy a szervezet mely részén sérült az idegpálya.

A megtámadott idegrendszer különféle kellemetlen érzetek okozója lehet, um. viszketés, hangyamászás-szerű bizsergés, égető érzés a talpon, lokális érzéketlenség a testfelületen. A felsoroltak többnyire lábainkon jelentkeznek.

A hő- és fájdalomérzet megélésének elengedhetetlen feltétele az ép, érzékeny idegrendszer. Ezek kisebb-nagyobb mértékű sérülésére utal a fájdalmak iránti teljes érzéketlenség vagy a hidegmeleg megérzésének hiánya, ezen tünetek tehát veszélyforrást jelezhetnek az idegpályákon.

Szóba jöhet még a vegetatív idegrendszer sérülése is. Ennek feladata az élő szervezet működésének „levezénylése”, vezérlése. Szédülés felkelés után; szorulásra való hajlam; puffadás és telítettségi érzés; indokolatlan verejtékezés; akadozó vizeletürítés, esetleg impotencia; mindezek a tünetek arra utalhatnak, hogy az idegpályák a vegetatív idegrend-

szert információit, ingerületeit, utasításait nem képesek továbbítani.

Beszélhetünk továbbá az un. motoros idegrendszer zavarairól. Melyek ezen zavarok kritériumai, ismérvei? Elsősorban izomgyengeség a karon és a lábtájékon. Lépcsőn való felmenetelkor tapasztalhatjuk ezt bizonytalanság és gyengeségérzet kíséretében. Ritkább esetekben éjszakai görcs kínozza lábszárunk alsó vagy felső izomzatát, esetleg a combunkat. Előfordulhat a szemmozgató izmok bénulása is, melynek következménye a kettőslátás.

A vesék

Nézzük, mi is a szerepe a veséknek szervezetünk egészében?

A veséken állandóan vér áramlik keresztül, ezenközben a vér egyes komponenseit elválasztja egymástól. A szervezet számára fontos elemeket kiszűri, ezek a vérben maradnak, míg a felesleges, mérgező összetevők a vizelettel együtt távoznak. Mondhatjuk tehát, hogy a vesék egy bizonyos szűrőfunkciót látnak el. Ha elégtelen a vesék „átvéreztetése”, nem képesek kielégítően eleget tenni a fentebbi követelményeknek. Ennek következményeként a szervezet számára olyan fontos anyagok, mint pl. a fehérjék a vizelettel együtt kiürítődnek, a mérgező komponensek pedig — melyek kiválasztódása viszont fontos lenne — a vérben maradnak; tehát a vér méregtelenítése — a vese egyik fő feladata — helytelenül zajlik le.

Vesekárosodásra utaló jel, ha a vizelet fehérjét, a vér pedig mérgező maradék-

22

anyagokat tartalmaz.

Az egészséges veseműködés érdekében ügyeljünk a következőkre: naponta legalább két

liter sószegény folyadékot fogyasszunk; ügyeljünk a vérnyomásunkra; vesepanaszok, gyulladás esetén azonnal forduljunk orvoshoz, ezek gyógyszeres kezelését, vagy egyéb módon való elhárítását minél előbb kezdjük el.

A szem, az idegrendszer és a vesék mind a kisvérköri erek károsodásaival vannak összefüggésben. A nagyvérkör rendellenességei viszont a szívben, az agyban és a lábokban, illetve ezek ereiben nyilvánulnak meg. A továbbiakban ezeket vizsgáljuk.

A szív

Szívünk - testünk „motorja” - speciális, kizárólag rá jellemző izomsejtekből épül fel. Funkciója a szervezet folyamatos vérellátása. Koszorúserek, a coronariák veszik körül; ezek látják el friss vérrrel és oxigénnel a szív izomzatát, a myocardiumot. (A koszorúserek Krisztus töviskoronájához hasonlatosak; innen a coronaria elnevezés). Ha a szív vérellátása növekszik, úgy gyorsabban ver és megfordítva: kisebb vértelítettség eredménye az időegység alatti (percenkénti) szívdobbanások számának csökkenése.

A koszorúserek károsodása a szívizomzatban oxigénhiányt okoz, ugyanígy a szív fizikai túlterhelése is. Ez utóbbi extrém esetben angina pectoris-szerű szimptómát vált ki; nyugalmi helyzetben ez az oxigénelégtelenség megszűnik. Ezt az állapotot légszomj és félelemérzet kí-

séri, valamint szívtáji nyomás- és fájdalomérzet, mely esetenként a balkarba is kisugározhat. Mindezek a tünetek megfelelő gyógyszerek adagolásával (pl. nitroglicerín-származékok) megszüntethetők.

Ha az egyik (vagy több) koszorúsér bezárul, eltömítődik vérömlennyel, vagy az érfal teljes beszűkülése révén megszűnik a véráram, úgy az érintett szívizom — oxigénhiány miatt — mintegy „megfulad”; bekövetkezik az infarktus. (Infarcere latinul annyit jelent: betölt, eltöm). A sérült szívizom a körülírt területén egy sebhelyszerű, elhalt sejtekből álló képződmény keletkezik.

Azonban nemcsak a diabetes mellitus az egyetlen hajlamosító tényező a szívinfarktus bekövetkezéséhez; a túlsúlyosság, a felesleges vérzsír (koleszterin), a magas vérnyomás, a stressz, valamint a túlzásba vitt kávé- és alkoholfogyasztás is előidézői lehetnek ennek a — hovatöbb már — népbetegségnek.

A felsorolt rizikófaktorokat a cukorbetegeknek még fokozottabb mértékben kell kerülniük. Ajánlatos emellett évente legalább egy-két alkalommal EKG vizsgálatnak alávetni magukat.

Az agy

Az agyi erek elváltozásának jellemzői azonosak az eddig tárgyalt erekéivel, vagyis: az érfalak megvastagodnak, a rajtuk átfolyó véráram útja leszűkül. Az agy elégtelen vérellátása az egyik agyfél működésképtelensége révén egy vagy több végtag bénulását okozhatja, esetleg beszédzavarral is párosulhat. Ez az állapot az agyi katasztrófa, köznyelven gutaütés.

Gyors beavatkozással a bénulás folyamata megakadályozható, a bénult állapot az agy sérülésének mértékétől függően részlegesen visszafordítható.

A lábak

Beszéljünk végezetül a lábak szerepéről érrendszerünk „karbantartása” tekintetében.

Miért éppen a lábaknak kell kiemelkedően fontos jelentőséget tulajdonítanunk? Az érrendszeri elváltozások következtében ugyanis — *mint szervezetünkben más helyütt* — lábaink vérellátottsága is csökken. Az idegek károsodása — *mint járulékos tünet* — is fokozza a sérülés veszélyét. A cukorbetegség hajlamosabbak a fertőzésekre, sebeik, sérüléseik nehezebben gyógyulnak. És mivel a láb fokozottabb mértékben van kitéve a kisebb-nagyobb sérüléseknek még egészségeseknél is, ennél fogva tehát a diabéteszeseknek nagyobb gondot kell fordítaniuk lábaik óvására, gondozására. Egy jelentéktelennek tűnő kicsiny seb is képes oly mértékűre kiterjedni, hogy az az egész láb épségét veszélyeztetheti.

Álljon itt végezetül néhány jó tanács lábaink ápolásához. (Nem cukorbeteg számára is megszívlelendők!):

- Vegyünk naponta szappanos (lanolintartalmú, Baby) lábfürdőt.
- A lábujjközeiket gondosan szárítsuk meg; ezzel elejét vehetjük a gombás fertőzéseknek.
- Lábainkat a fürdő után zsíros krémmel dörzsöljük be.
- A kemény hámréteget, bőrkeményedé-

seket csakis habkővel, vagy bőrpuhító kenőccsel (pl. szarvasfaggyú) kezeljük.

- A körmöket előbb ollóval egyenesre vágjuk, majd a sarkokat reszelővel igazítjuk utána; így kisebb az ollóval történő sérülés veszélye.
- Cipővásárlásnál legyünk elővigyázatosak: csakis kényelmes, lábainkhoz jól illeszkedő lábbelit vegyünk. Ha szükséges, forduljunk ortopédcipészhez. (Lúdtalpbetét!).
- Tartózkodjunk a mezítláb való járkálástól; lábunk ilyenkor sérülékenyebb.
- Ügyeljünk (ha ilyen eszközöket használunk) a termofor és a melegítőpárna hőmérsékletére: ne legyen ez túl magas.
- Lábainkat rendszeresen tornáztassuk, ezzel végtagjaink vérbőségét fokozzuk.
- Bármilyen komolyabb sérülés esetén forduljunk orvoshoz.
- A lábunkon - és egyéb testrészünkön - keletkezett hólyagokat ne szúrjuk fel, hanem csak száraz kötéssel fedjük le.
- A bőrfelületbe hatolt kisebb idegentesteket (pl. tüske) távolítsuk el és a nyomában keletkezett apróbb sebeket fertőtlenítsük.

A felsorolt óvintézkedések betartásával minimálisra csökkenthetjük a komolyabb károsodások előfordulásának valószínűségét. Sokféle kellemetlenséget és egyáltalán nem veszélytelen tüneteket élhet meg az a cukorbeteg, aki nem figyel fel érrendszerének kóros elváltozásaira. Még súlyosabb következményekkel számolhat, ha vércukorszintjének megfelelő értéken való tartását elhanyagolja.

Lak István

Zarándokúton Lourdes-ban

Az Egri Főegyházmegye szervezésében 1982. május 26. és június 1-e között kb. 500 magyar zarándok utazott el Seregély István, egri érsek és négy főpap vezetésével a Dél-Franciaországban lévő Lourdes-ba. Egy különvonattal, valamint autóbuszokkal utaztak a résztvevők a világhírű kegyhelyre.

Kedden reggel Egerből indult a vonat, amelyre Budapesten szálltunk fel. Győrben még újabb csoportok csatlakoztak hozzánk. Ausztriában, Bécsújhely után déli irányban robogott tovább vonatunk. Klagenfurt után nemsokára Tarvisio térségében már olasz földön utaztunk. Észak-Olaszország tájait San Remo után hagytuk el. A Rivierán, majd a nagy kikötővároson, Marseille-en keresztül folytatva utunkat, szerdán délután négy óra tájban érkezünk meg a Pireneusok előterében lévő Lo-

urdes-ba. Vonatunk számtalan alagúton, völgyhidakon keresztül vitt bennünket. A mintegy 2000 kilométeres út az Alpokon, az olasz és francia síkvidéken át vezetett az említett Mária-kegyhelyre. A pireneusok csúcsait hó fedte. Ez a 450 km. hosszú hegység Francia- és Spanyolország között húzódik kelet-nyugati irányban. A hegység csúcsai között nem ritkaság a 3000 méternél magasabb szirt sem. Északi oldaláról lerohanó számtalan patak, folyócska vizét a Gave folyó gyűjti össze, mely északnyugati irányban haladva éri el az Adour vizét. Ez utóbbi a Viscayai öbölbe torkollik.

Lourdes a gyors folyású Gave folyó mentén települt, kb. 400 méter magasan a tenger szintje fölött. A város a múlt század elején még jelentéktelen kis település volt. A század második felében vált ismert zarándokhellyé. A ma már kb. 25000 lakosú Lourdes a katolikusok egyik legismertebb, legnagyobb zarándokhelye. A városba érkezők sokasága un. zarándokházakban, szállodákban talál magának helyet. Mi a Máltai Kereszt (Hotel Croix de Malte) szállóban laktunk.

Bernadett és a jelenések

Soubirous Bernadette (Szubiru Bernadett,- a továbbiakban csak Bernadettnek említjük) 1844. január 7-én született. Szüleinek első gyermekeként látta meg a napvilágot. Az apa molnár volt; szerény, de sorsával megelégedett, békés családban élt. Bernadett kolerajárvány következtében asztmás betegséget kapott. Nem járhatott iskolába: kisebb testvéreire kellett vi-

Bernadett holtteste elhunytá után 113 évvel

gyáznia. Hogy szülei anyagi gondján könnyítsen, cselédként vállalt munkát. Az elszegényedett család a cachot-ban (ejtsd: kasó) talált menedéket. Börtön volt egykor ez az épület, melyet fizetéképtelen embereknek adtak oda hajlékul. Bernadettet a sok megpróbáltatás nem nyomorította meg. Nem vált céltalanná, álmodozóvá, vagy lázadóvá. Csak 1858-ban kezdhetett járni az ingyenes iskolába, ahol apácák tanították.

A kislánynak 1858. február 11-én a Gave folyó melletti Massabielle-i barlangban jelent meg Szűz Mária. Az első jelenés történetét csaknem szó szerint maga Bernadett többek között így mondta el:

"Első eset hogy a barlangnál jártam, egy csütörtöki napon volt, február 11-én. Fát mentem szedni, két másik lánnyal együtt. Eközben oda értünk a barlang elé. Két társam átment a vizen. Sírni kezdtek. Kérdeztem tőlük, miért sírnak. Azt válaszolták, mert nagyon hideg a víz. Kerestem, hol tudnék száraz lábbal átmenni, de sehol sem tudtam. Visszatértem a barlanghoz és elkezdtem lehúzni a cipőimet. Egyszerre csak valami zúgás félet hallottam, mintha hirtelen szél támadt volna. Odanéztem a zúgás irányába, de a fák levelei nem moztak. Folytatni akartam cipőim levételét, amikor újra hallottam a zúgást. Fejemet felemeltem, a barlangra tekintettem és megpillantottam ott egy hölgyet (így nevezte a Szűzanyát) fehér ruhában. Most már minden figyelmem felé irányult: láttam ragyogó fehér ruháját, fején fehér fátylat, öve kék színű volt, mindkét lábán egy-egy sárga rózsza, kezén pedig ugyanolyan színű rózsafüzér. Nagyon meglepődtem. Azt hittem, hogy csalódom, megdörzsöltem szemeimet. Újra odanéztem és még mindig ott láttam a hölgyet. Benyúl-

tam a zsebembe a rózsafüzéremért. Keresztet akartam vetni, de nem bírtam felemelni a homlokomig jobbkezemet, tehetetlenül hanyatlott le. A megindultság még jobban erőt vett rajtam, kezeim remegtek. Mégsem futottam el. A hölgy fogta a rózsafüzérjét és most ő vetett keresztet. Erre én is újfent megkísérletem, és most minden nehézség nélkül ment. Alighogy keresztet vettem, a félelmetes izgalom, amit eddig tapasztaltam, eltűnt a szívemből. Térdre ereszkedtem. Elimádkoztam rózsafüzéremet a szép hölgy jelenlétében. Emlékezetem szerint a szemek az ő rózsafüzérén is tovább haladtak, de ajkai nem mozogtak. Amikor befejeztem az imát, intett, hogy közeledjek, de én nem merészeltem. Ekkor hirtelen eltűnt."

Az első jelenést követően még tizenhét alkalommal látta Bernadett a hölgyet, aki február 18-án beszélt először hozzá, a következőképpen:

"Hajlandó vagy kedvemért eljönni ide 15 napon át?"

A következő napokban egyre több ember kísérte el Bernadettet a barlanghoz. Sokan kételkedtek a kislány szavaiban. "Nem hazudozó az én lányom"-mondotta az édesapja.

A következő 15 alkalommal a hölgy különféle utasításokat adott Bernadettnek: "Könyörögj Istenhez a bűnösökért... Menj és igyál a forrás vizéből és mosakodjál meg benne!... Mondd meg a papoknak, hogy építsenek itt egy kápolnát, azt akarom, hogy jöjjenek ide körmenetben!"

Bernadett újra meg újra megkérdezte a hölgyet, hogy ki ő? Március 25-n azt felelte: "Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás!"

— Ezek voltak az utolsó szavak, melye-

26

ket hozzám intézett - mondotta Bernadett.

A terület püspöke így nyilatkozott: Ez az egyszerű lány semmiképpen

sem találhatta ki ezt a nevet. IX. Pius pápa 1854. december 8-án hirdette ki a Szeplőtelen Fogantatás hittételét. Ez a tétel négy évvel a jelenések előtt hangzott el. Július 16-án volt az utolsó jelenés. Akkor - úgy mond - "Lourdesban összeért az ég a földdel".

A jelenések után Bernadett számára ment az élet tovább a cachot szegénységben. Családja csak később tudta elhagyni ezt a nyomorúságos odút.

Laurenc püspök közzé tette egy hivatalos bizottság jelentését az események vizsgálatáról. Ez a bizottság három éven át vizsgálta, kutatta a történeteket. Sok-sok tanút hallgattak ki, köztük természetesen Bernadettet is, több ízben. Közben a megmagyarázhatatlan gyógyulások száma egyre nőtt. Ezek a gyógyulások fontos bizonyítékaik az események valóságának és igazolják Bernadett abszolút szavahihetőségét, melyből az egyszerűség, erő és bátorság sugárzott.

1864-ben szobrot állítottak a jelenés helyén a barlangban. 1866-ban elkészült a barlang fölött egy szerény altemplom, melyre később ráépült a bazilika.

Bernadett 1866-ban végleg Nevers-be költözött, az ottani kolostorba. Többé már nem is ment Lourdesba. A kolostorban betegeket ápolt. Az orvosi egyesület elnöke így ír Bernadetről: "Ápolónő, aki mesteri fokon végzi munkáját. Kissé törékeny alkatú, 27 éves, nagyon nyugodt és békés természetű. Betegeit igen nagy odaadással ápolja..."

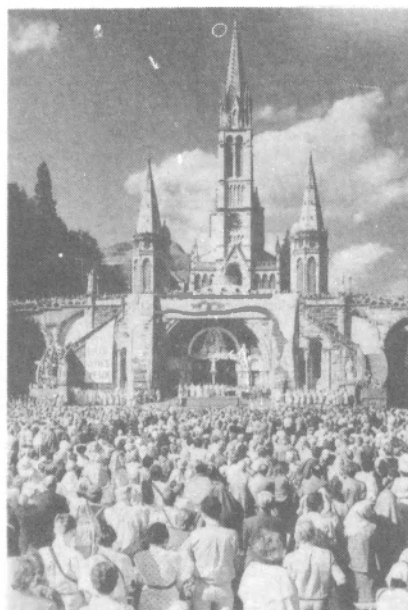
Nemcsak a testnek, hanem a léleknek is

ápolója volt. Vigaszt nyújtott a szenvedőknek, mert maga is ismerte a szenvedést. Szüleinek korai halála nagyon megrázta. Egészsége egyre romlott. 1879. április 16-án visszaadta lelkét az Úrnak. Élete utolsó pillanataiban is a Szűzanyához imádkozott, bűnei bocsánatát kérve.

Bernadett testét exhumálás után üvegkoporsóba tették, majd a nevers-i kolostor kápolnájában helyezték végső nyugalomra. Az egyház 1934-ben a szentek sorába emelte.

Zarándoklatunk

Lourdesba érkezésünk után az első szentmise este volt a háromszintes Szeplőtelen Fogantatás Bazilika alsó szintjének Rózsafüzér bazilikájában. Utána esti gyertyás körmenet következett a barlang előtti téren. Itt minden este ezrek és ezrek vesznek részt a körmenetben. Felemelő élmény, amint a sokaság az imákat és az énekeket különböző nyelven, de egyetlen hatalmas együttesben szólaltatja meg. Minden este zeng a lourdesi himnusz, melynek "Ave, ave, ave Maria" ismétlődésekor a gyertyát tartó kezek a magasba

Lourdes-i bazilikák, lourdes-i zarándokok

emelkednek. Egyik társunk a barlang fölötti hegyről nézte végig a körmenetet; a látványt élete egyik felejthetetlen élményeként őrzi meg szívében.

28-án, Áldozó csütörtökön a barlang előtt volt az ünnepi szentmise. Ezen a magyar nemzeti zarándoklatnak mintegy 1500 híve volt jelen. Ott voltak hazánk minden részéből, a határainkon túlról, a szomszédos országokból, Európa nyugati és északi részéből, Amerikából és a világ minden tájáról érkező nyelv- és hittestvéreink. Megható és megrázó élményt jelentett ez a találkozás, melyen együtt imádkoztuk és énekeltük az ősi magyar Máriaénekeket és nemzetünk himnuszát. Délután keresztutat jártunk a Krisztus szenvedéseit idéző 15 stáción. Ezek közül a tizediket (Krisztust megfosztják ruháitól) Magyarország állíttatta 1912-ben. A keresztút után a közeli hegyen álló feszületről levették azt a láncot, melyet az 1956-os forradalom leverését követően francia fiatalok és magyar emigránsok helyeztek rá, jelképezve ezzel országunk rabságát. Hazánk immár szabad, független, a lánc most már lekerülhetett a keresztől!

29-én a néhány éve elkészült, modern stílusban épült Szent Bernadett templomban volt részünkre a szentmise, melyet délbén ima követett a barlangnál. Délután szabad program volt, melyet többnyire kegytárgyak vásárlásával töltöttünk.

30-án reggel az impozáns méretű X. Szent Piusz bazilikában volt az utolsó szentmisénk. Ezt a hatalmas templomot Vágó Pál magyar építész tervezte, ő irányította a kivitelezési munkálatokat is. Nevét megörökítették a bazilika belsejében. A kétszáz méter hosszú, hatvan méter széles templomban 25000 zarándok részére van hely. Ebben az 1958 augusztus 15-én fel-

szentelt Istenházában szokták tartani a nemzetek miséjét.

Vonatunk délután indult velünk visszafelé. 31-én délelőtt rövid városnézés volt Milánóban, majd szentmise a dómban és a vonat étkezőkocsijában azon társaink részére, akik a hosszas gyaloglást nem tudták vállalni. Június 1-én a hajnali órákban értünk haza Budapestre.

Lourdes kegyhelyé válásának kezdetétől fogva elzarándokoltak oda a magyarok és hazahozták a barlang Madonnájának képét, szobrát, emlékét; ezek szinte minden templomunkban megtalálhatók.

Ez volt az első hivatalos, nemzeti zarándoklata a magyar népnek Lourdes-ban 1913 óta. A külföldön és az itthon élő magyarság a Szűzanya kegyhelyén (a Rózsafűzér fővárosának is nevezik) találkozhatott egymással. A barlang előtt valamilyen imádkozhattunk hozzátartozóinkért, a magyarságért, hazánkért. Évente több mint ötmillió ember keresi fel Lourdes-ot, hogy saját kezével is érinthesse, tapinthatja a barlang szikláit, segítséget remélve és várva attól, aki ott megjelent. Azok, akik hit nélkül élnek, hitre vágnak; akik hisznek, azok pedig hitüket erősítik e helyen. Lourdes az ima, a bizakodás, a bűnbánat és a hit kegyhelye. Itt lelki megnyugvást, szeretetet talál az érkező. Itt mindenki magába száll, megszabadul az önzéstől, az emberi gyarlóságtól. Többször is elhangzott Lourdes-ban, hogy küzdünk kell az anyagiasság ellen. A becsületesség és a szellemi értékek megteremtésére kell törekednünk. A kegyhelyen a Szűzanyához imádkozva Jézus segítségét kéri a látogató mindannyiunkért. ● ● ●

Dr. Domonkos János

A Felvidék magyar szellemisége, tradíciói

A Felvidék tájait elfogulatlan kíváncsisággal járva lépten-nyomon a magyarság — és a magyarsággal együttélő népek — beszédes emlékeire bukkanunk. Nincs olyan falu vagy város, amelyben egy-egy kastély, templom, néha csak egy oltárkép ne idézné a történelmet. Várak romkoszorúja övezi a síkságból kiemelkedő hegyek csúcsait, a sebes folyókat kísérő sziklaormokat. Mondák, legendák történetei áradnak felénk a falakról.

Királyát e vidék a Habsburg uralkodók személyében tisztelte, de megtanulta nincs olyan hatalom, mely megtörheti magyarságát és szabadságát. Méltán kivette részét a szabadságharcból. A művészet terén is kiemelkedő művek születtek e tájon. Az emlékek nagy része elpusztult ugyan a mostoha sors körülményei folytán, de ennek ellenére napjainkban is igen sok szépséges, történelmi és művészeti emlék található a Felvidéken.

Mit jelent nekünk a kassai dóm?...A németeknek lehet kölni dómjuk, a bécsieknek Szent István templomuk, az olaszoknak csipkézett, milánói katedrálisuk. Csováljuk őket, elfogódottan gyönyörködünk bennük. Nekünk viszont a

kassai dóm az a hely, ahol jól és otthonosan érezzük magunkat. Nagy és mégsem óriási. Ez a Szent Erzsébet Székesegyház, ahol a nagy fejedelem, II. Rákóczi Ferenc nyugszik a szabadság eszméjének megtestesítőjeként.

A magyar szellem nem feledkezhet meg a kassai dómról, de ugyanígy a csütörtökhegyi kápolnáról, a nagyszombati egyetemről és általában a felvidéki városokról sem.

A világtörténelem városok története — mondja Spengler. Magyarország történelme pedig jelentős részben a felvidéki városok története.

A bőség zavarával jellemezhetjük mindazt, amit a magyar szellemiségnek a Felvidék adott. Itt alkotta Balassi Bálint a magyar líra remekműveit. Pázmány Péter a művészi prózát teremtette meg itt, és tette eszméit örökérvényűvé. Jókai Mór, a legnagyobb "mesemondó" bölcsője is itt ringott. A komáromi Vármegyeház utcájából indult és érkezett meg a Parnasszusra. Komárom pedig Klapka György, a szabadságharc hősharcosának is városa.

A nógrádi dombok alján, Alsósztrégován a kastély parkjában található Madách Imre síremléke, a tragédiát szimbolizáló Ádám bronzból készült szobra. Ugyanezen a tájon élt és alkotott Mikszáth Kálmán, a derű, a jókedv, a szellemesség írója.

Térjünk be a losonci református temetőbe. Itt alussza örök álmát a reformátor Kármán József (a Fanny hagyományai szerzője), és gróf Ráday Pál a költő, Rákóczi hűségese embere.

A magyar irodalom újjászületését jelentette Kazinczy Ferenc tanfelügyelő, Batsányi János kishivatalnok és Baróti Szabó Dávid paptanár irodalmi vállalkozása: a Magyar Múzeum. Az első magyar folyóirat Kassán született. "Ah!, minő munka volt az, amit ők akkor véghez vittek! Magyar folyóiratot adni ki közönség nélkül, kiadó nélkül!" -kiáltott fel Jókai róluk szóló emlékezésében.

Rimaszombaton született Tompa Mihály, a legszebb magyar allegóriák költője.

Ércbeöntött alakja ma is messzire tekint. E város szülötte még a szobrász Ferenczy István és a tudós professzor Hatvani István, valamint Berecz Károly Petőfi barátja.

Rimaszombaton látta meg a napvilágot 1902-ben Szombathy Viktor ifjúsági regényíró, kinek művében arról is olvashatunk miként került a városba a töröksíp a távoli Törökországból.

A gyönyörű fekvésű Rozsnyót a "Sajóparti Athén" titulussal illették. A bányá-

szok temploma, a gótikus stílusban épült püspöki székesegyház 1511-ből való oltárképe az akkori idők bányászainak életét örökíti meg. A város 1654-ben elkészült őratornya a toronyórával (amely a város emblémája is) a legfőbb nevezetesség. Említést érdemel az a tény is, hogy Radnóti Miklós, a XX. század egyik legnagyobb magyar költője apai és anyai ágon egyaránt Gömör megyéből származik.

dr. Orlicki János

Az abszorbeált fény (egy rádióhír margójára)

Technikai újdonságok a gyógyítás szolgálatában

A daganatos és érrendszeri megbetegedések mellett, a lakosság számarányához viszonyítva is jelentősek az anyagcsere megbetegedések. Az anyagcsere folyamatok különböző zavarai, számos különböző betegség kialakulásához vezethetnek. A betegségek kialakulásának folyamatában, igen nagy jelentőséggel bírnak tehát azok az eszközök, amelyek jelzik az egyén számára, hogy nagyobb odafigyelésre van szükség. Az orvostudomány jelenlegi nézetei szerint szemléletváltásra van szükség, nagyobb gondot kell fordítanunk a betegségek kialakulásának megelőzésére, azaz a prevencióra. Ma már világszerte azonos elvek alapján gyógyítják az ún. béta-szes megbetegedéseket azaz a cukorbetegségeket. Konzervatív kezelést, azaz gyógyszereket adnak mindaddig, amíg a hasnyálmirigy (belső elválasztású mirigy) inzulint

termel (az inzulin a szénhidrát anyagcsere folyamatokban játszik szerepet, a vércukorszintet szabályozza). Amikor a hasnyálmirigy inzulintermelése leáll mesterséges úton injekció formájában kell inzulint juttatni a szervezetbe. Örömmel hallottuk azt a hírt, hogy tenyérszerű méretű a vér glukóz szintjének mérésére alkalmas kis készüléket forgalmaznak az Amerikai Egyesült Államokban. A készülék egy gombnyomást követően a rajta lévő kis nyíláson infravörös fényt bocsát ki, amely infravörös fény a készülék nyílására helyezett ujjbegyen áthaladva elnyelődik (abszorbeálódik) a vérben. A készülék néhány másodperc alatt az abszorpciós fény nagyságából kiszámítja a vér glukóz szintjét és digitálisan kijelzi az eredményt. Előnye, hogy elkerülhetővé válik így a vércukor vizsgálatok során alkalmazott kellemetlen tűszúrás. A készülék használója bármikor jelzést kaphat vércukorszintjének állapotáról, s prevencióval (diéta) megakadályozhatja a betegség esetleges kialakulását.

Dénes József: Vakok IX. Sakkolimpiája

Can Picafort 1992. április 14-21

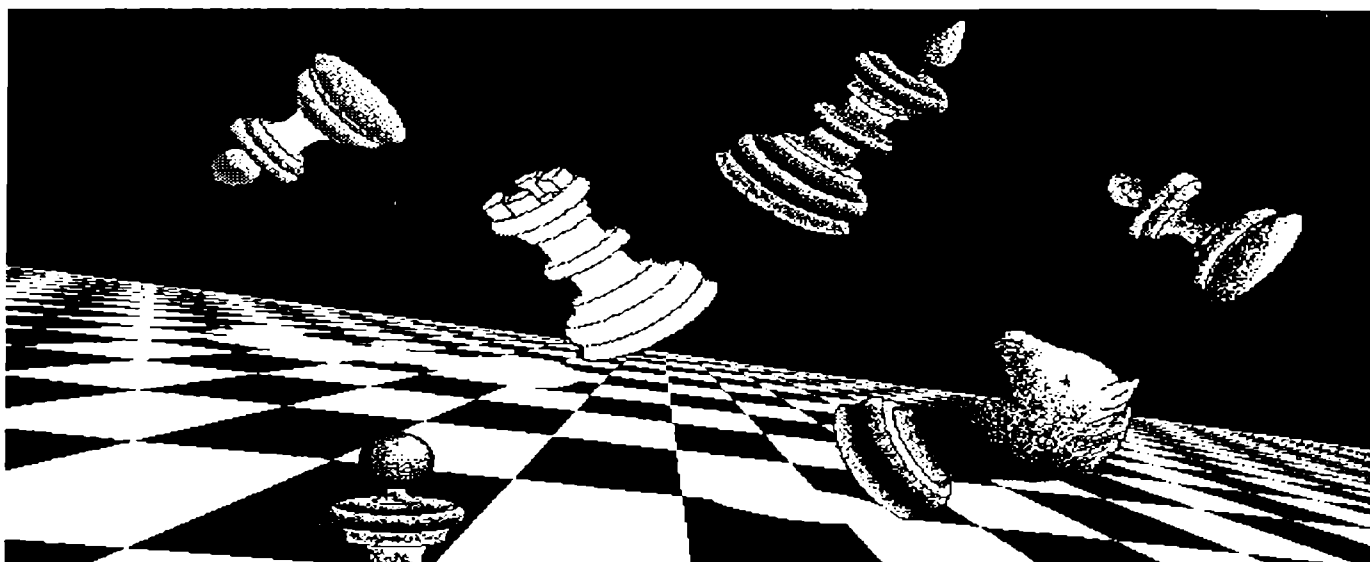
A Spanyol Vakok Szövetsége (ONCE) igencsak nagy részt vállalt az utóbbi években a legjelentősebb sakkesemények rendezéséből. 1985-ben a VII. Sakkolimpiát, 1990-ben az I. Világkupa-versenyt, majd most a IX. Sakkolimpiát rendezték meg. Közben — szintén minden évben — egyéni nemzetközi díjazott verseny rendezésére is vállalkoztak. Ezen erőfeszítések mögött Delfin Burdio Grazia, az IBCA spanyol elnöke áll, aki évtizedek óta közismert személyisége a vakok sakkozásának nemcsak mint versenyző, hanem mint kiváló szervező is. Köszönet érte!

A IX. Sakkolimpián rekord született: 33 ország vett részt a versenyen. Három földrész képviselőjében, sorsolási szám szerint a következő országok küldték el csapatukat: Oroszország, Jugoszlávia, Németország, Bulgária, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Izrael, Írország, Svédország, Ausztria, Hollandia, Ukrajna, Svájc, Peru, Mexikó, Dánia, Argentína, Görögország, Szlovénia, Portugália, Dél-

Afrika, Chile, Litvánia, Norvégia, Columbia, Horvátország, Olaszország, Románia, Kuba. Mint látható, a létszámnövekedést a Dél-Amerikai csapatok bekapcsolódása, illetve a korábbi Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása okozta, ugyanakkor a két német állam egyesülése miatt csak egy csapatot küldhetett.

A versenyt un. svájci rendszerben bonyolították le, ami azt jelenti, hogy minden forduló után újból és újból sorsolták össze a csapatokat az addig elért pontszám, illetve eredmény alapján. Csak sejteni lehetett, hogy ki lesz a következő ellenfél. Annyi ide kívánczok, hogy ennek a lebonyolítási rendszernek előnyei mellett bizony hátrányai is vannak. Többek között nagyon kevés idő áll rendelkezésre a csapatok egyéni felkészülésére. No, meg lehet kifogásolni is a sorsolás realitását.

A verseny menetét tizenegy fordulóban állapították meg. Csapatunk a házi bajnokság és a csapatbajnokság eredménye alapján a következő összeállításban utazott el: Rév Miklós, Nemes György, Voján

István, Kovács Ferenc, Dénes József (tartalék) csapatvezető és Molnár István edző, tolmács.

Kényelmes repülőút után, április 14-én a késő délutáni órákban érkezünk Can Picafortba. A 280 szobás EXAGON hotelben helyezték el a csapatokat. Ugyanitt volt a verseny és az étkezés is. A rendezés apróbb hibáitól eltekintve minden rendben ment.

Április 15-én a technikai értekezlet ünnepélyes megnyitó követte, majd du. 3 órakor elindultak a sakkórák, kezdetét vette a küzdelemsorozat.

Az első fordulóban Chile csapatát kaptuk. Rév, Nemes és Voján különösebb nehézség nélkül nyert, Kovács vezetett, a remélt 4:0-ás győzelem helyett „csak” 3:1 lett a javunkra. A forduló meglepetése volt, hogy az ex-világbajnokokkal felálló orosz csapat fél pontot leadott Svájcnak.

A második fordulóban Horvátország csapatával mérkőztünk, olyan jó játékosokkal, mint Dragun, Sakics. 3:1-re ki is kaptunk úgy, hogy Rév és Kovács remizett, Nemes és Voján veszített.

A harmadik fordulóban Peru csapatával sorsoltak össze bennünket és 3:5-0:5 arányú győzelmet arattunk. Rév, Voján és Kovács győztek, Nemes remizett. A forduló slágermérkőzése az orosz-ukrán összecsapás volt, az oroszok 3:1-re nyertek.

A negyedik fordulóban a jó nevekből álló bolgár csapatot kaptuk. Rév nagyszerű kombinációval nyert Bisev ellen, Nemes Atanaszovval remizett, Voján nyert, Kovács kikapott, így alakult ki a 2:5-1:5 arányú győzelmünk. Ukrajna nem kis meglepetésre 3:5-0:5 arányban verte a jugoszláv csapatot. Pedig nem kis nevekből állott a vesztes fél: Csabarkapa, Gyukanovics, Avram, Markov. Az oroszok 2:5-1:5 arányban nyertek a németek ellen.

Az ötödik fordulóban az angolok elleni

mérkőzésünk sokáig emlékezetes marad. Rév, Nemes és Kovács viszonylag gyorsan remiztek, de Voján nyert állásban a játékidő 6-dik órájában tisztet nézett el; hősiezen küzdött és háromszori függőben hagyás után közel 12 órás küzdelemben, 115 lépést téve remizett. 2:2 lett a végeredmény.

A hatodik fordulóban a „mumus” Jugoszláviát kaptuk; simán meg is vertek bennünket, 3:5-0:5 arányban. Rév, Nemes és Kovács veszített, Voján kemény csatában remizett Avrammal. Lengyelország - Ukrajna 2:2.

A 7-dik fordulóban Szlovénia csapatával mérkőztünk. Kovács helyett -elégtelen teljesítménye miatt- a hátralévő 5 fordulóban Dénes játszott a 4. táblán. Döntetlen körüli eredményre számítottunk, ám sajnos, 3:1-re kikaptunk. Rév és Nemes remizett, Voján és Dénes kikapott. Oroszország - Jugoszlávia 2:5-1:5, Ukrajna - Horvátország eredménye ugyanilyen arányú.

A 8. fordulóban Dániát kaptuk ellenfélül. A gyengébb kategóriába tartozó csapat ellen sikerült is 3:5-0:5 arányban nyernünk. Rév remizett, Nemes, Voján és Dénes nyertek.

A 9. fordulóban a házigazdák, a spanyolok ellen ültünk asztalhoz. Győzelmi reményeket tápláltunk, de a mérleg nyelve a spanyolok oldalára billent és 2:5-1:5 arányú vereséget szenvedtünk. Rév remizett, Nemes és Voján veszített (különösen ez utóbbi veresége volt fájdalmas), Dénes nyert.

A 10. fordulóban a táblázat élbolyában elhelyezkedő Ukrajna csapatával mérkőztünk. Sok esélyünk nem volt, de a 3:0-0:5 arányú vereség kissé túlzott. Nemes Zsilcovával, a világbajnoknővel remizett, Rév, Voján és Dénes vereséget szenvedett.

Elkövetkezett az utolsó, 11. forduló, mely hivatva volt a végső helyezések kérdésének eldöntésére. Ekkor a 19. helyen állottunk. Kedvező sorsolás, jó eredmény elérésével jó néhány hellyel léphettünk volna előbbre. A lehetséges ellenfelek közül megkaptuk a lehető legerősebbet, az osztrák csapatot. Nagy elszántsággal ültünk le a sakktáblához, de így is csak 2:5-1:5 arányban sikerült nyernünk. Vojánt három egymást követő veresége miatt kihagytuk a csapatból, Kovács játszott a 3. táblán. Rév remizett, Nemes nyert, Kovács veszített, Dénes nyert. Ez a szoros eredmény csak két hellyel vitte előbbre csapatunkat.

Végeredmény: Első helyezett, olimpiai bajnok az orosz csapat 34.5 ponttal. Második Jugoszlávia (31.5). Harmadik Ukrajna (31.4). A további helyezések sorrendje (csökkenő pontszámok szerint): Lengyelország, Németország, Spanyolország, Anglia, Horvátország, Csehszlová-

kia, Izrael, Bulgária, Svájc, Románia, Olaszország, Finnország, Szlovénia, Magyarország, Norvégia, Svédország, Litvánia, Kuba, Írország, Ausztria, Peru, Columbia, Görögország, Hollandia, Chile, Portugália, Dél-Afrika, Argentina, végül a sereghajtó Mexikó, 5.5 ponttal.

Csapatunk tagjainak egyéni teljesítménye: Rév Miklós 6, Nemes György 5.5, Voján István 5 (10 játszmából), Kovács Ferenc 2 (8 játszmából), Dénes József 3 (5 játszmából). Itt jegyezzük meg, hogy Erős Pál sokszoros bajnokunk-térdtörése miatt számításba se jöhetett a kiküldetésnél.

Április 19-én tartotta az IBCA kongresszusát. Az egésznapos ülés legjelentősebb pontja az elnökség megválasztása volt. Mint a jelölőbizottság elnöke elmondhatom, hogy a munkával járó funkciókra elég nehéz volt megfelelő személyeket találni. A megválasztott 9 tagú elnökség három lefontosabb funkcionáriusát említem csak meg: elnök Delfin Burdio Grazia (spanyol); főtktár Hans-Gerd Schaefer (német); pénztáros Bernhard Suess (svájci).

HIRDETÉSEK

67 éves gyengénlátó özvegyasszony vagyok. Korban hozzámillő férfi sorstárs ismeretségét keresem.

„Őszinteség” jeligére a MGVOSZ Tolna megyei szervezete (Szekszárd, Beloiannis u. 1-3.) címére kérem a leveleket.

Egyedül élő, jelenleg még telefonkezelőként dolgozó nő keresi 50-65 év közötti férfi ismeretségét, aki a természetet és az irodalmat kedveli. Nagyon vágyom a szereetre. A leveleket "Suttogó hárs" jeligére várom a szerkesztőségbe.

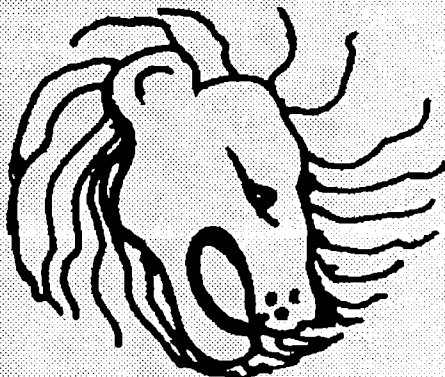
H O R O S Z K Ó P

Az Oroszlán jegyében (július 23-augusztus 22) születetteknek

Valamennyi partnerkapcsolatában - beleértve házasságát is -, szerződéseiben, megállapodásaiban, jogi ügyleteiben és közéleti tevékenységében felfokozott hatások érvényesülnek. A bennük rejlő pozitív lehetőségek 13-a körül bomlanak ki leginkább. Azt követően vagyoni helyzetével, az új és megszerzendő tőkével, kereseti forrásaival törődik majd. Ebben az időszakban javainak értéke növekedni fog. Munkájának szociális oldala erőteljesebben érvényesül: minden fokon tevékenységben, másokkal történő együttműködésben örömet leli.

A hónap általános jellege:

Igazán elemében van ebben a hónapban! Kitűnő benyomásokat kelt másokban, és ezt azáltal éri el, hogy egészséget, erőt sugároz maga körül. Az augusztus 13-a körül felszínre kerülő személyes érdekei - jóllehet korábban nem szerezhették neki érvényt és háttérbe szorultak - most sorra megvalósulnak.

Részletek:

Pénzügyi spekulációi egyre jobban alakulnak. Augusztus 23-a után begyűjtheti az Önnek régebben járó kintlévőségeket. De tartsa be a törvényt, a szabályokat, figyeljen oda az adójára is, különben később súlyos anyagi hátrányok érik.

Vonzások és taszítások:

Vonzza az Önhöz hasonló vezetőket, az életerős, dinamikus, elektromossággal telített egyéniségeket, akiknek minden bizonnyal egy vagy több planétájuk is az Oroszlán jegyében áll. Társaságának eme tevékeny, magabiztos tagjai rendkívül nyitottak embertársaik problémáira is, és nem esnek kétségbe, ha valaki szívességet kér tőlük. Készségesen szórják az elismerést, a bókákat, és beragyogják Ön körül az egész nyári szezont.

Hogyan oldja meg problémáit?

Augusztus 13-a és 31-e között mindent megkaphat az élettől, ami szem-szájnak ingere, vagy amit céllal tűzött ki maga elé. Telítve lesz energiával, ötlettel, és feltett szándéka, hogy egy igazi társadalmi vagy gazdasági „bombát” robbant. Ebben a hónapban kivétel nélkül minden ügyében csakis előnyök érhetik, de keresi is a versenyt, a nagy kihívásokat. Tapasztalni fogja, hogy ezúttal jobban befolyásolhat másokat, mint azt korábban gondolta.

Mac Jameson

Előléptetés - minden áron**(krimi)**

(Az Unser Schaffen c. osztrák testvér-lapból fordította: Kas László)

Milfred Chapham munkájában elmélyülten ült íróasztalánál, midőn váratlanul kinyílt dolgozószobájának ajtaja. Jack O Brien, legközvetlenebb munkatársa, hosszú évek óta személyi titkára állt a bejáratnál. Az időpont úgy tűnt, alkalmatlan volt a látogatásra - még titkárának is -, ezért Chapham kissé indignálódva tette fel a kérdést:

— Mit keres még itt ebben a késői időben Mr. O Brien? — Nyomaték kedvéért feltűnő mozdulattal pillantott karórájára, megállapítván, hogy hat óra már jócskán elmúlt. — Tudtommal nem kértem önt, hogy túlórázzék, nemde? — egészítette ki meglehetősen goromba tónussal előző kérdését.

Chapham nem kedvelte különösebben ezt a középtermetű negyvenes átlagjelenséget. Kiváltképp nem szívlelhette külső megjelenését. Irritálta lelógó, kockás mintázatú zakója is, melyben leginkább egy nevetséges divatmajomhoz volt hasonlatos. Noha mindig is nélkülözhetetlen társa volt üzleti és egyéb tevékenységeiben, ám az együtt eltöltött évek során mégsem alakult ki semmiféle emberi kapcsolat köztük. De nemcsak ez a permanens antipátia váltotta ki méltatlankodó megnyilvánulását; ki nem állhatta ezen felül, ha munkája közben indokolatlanul zavarják.

— Mit keres még mindig itt? kérdezte újfent türelmetlenségét egyáltalán nem palástoló arckifejezéssel.

A titkár válasza vészjóslóan lakónikus volt:

— Azért jöttem Mr. Chapham, hogy megöljem önt! — válaszolta hidegen, egyszerűen O Brien.

Mint egy ökölcsapás, úgy érte ez a válasz Chaphamot. Rémültem meredt a férfira. O Brien egész lényé nyugalommal teli eltökéltséget sugárzott. Gyűlöletteljes pillantást vetett főnökére.

— Mit akar? — kérdezte Chapham felháborodottan — mit meg nem enged magának O Brien? Megbolondult tán, vagy egyszerűen csak felöntött a garatra?

— Egyáltalán nem — válaszolta változatlan nyugalommal O Brien, miközben gonosz mosoly ült ki arcára.

— Vegye komolyan, amit mondtam. Megölöm önt Chapham, mert már régóta utamban áll. Ön az az akadály, mely érvényesülésem gátja, és amelyet feltétlenül el kell távolítanom. Az én régóta óhajtott ki nevezésemet, előléptetésemet hiúsítja meg hosszú idők óta, szánt szándékkal. Ön tisztában van azzal, hogy én rendelkezem mindazokkal a képességekkel, személyi rátermettséggel, melyek feltételei magasabb beosztásom betöltésének, elfoglalásának. Érti ugye már, Mr. Chapham, hogy miért fogom önt megölni?

Hangjának hidegvérű eltökéltsége nem hagyott kétséget az iránt, hogy fenyegetése nem üres szó, szándékát végre fogja hajtani.

Chaphamot előntötte a hideg verejték, mérhetetlen aggodalom lett rajta úrrá. O Brien nyilván teljesen meghibbant-gondolta- másképp nem lehetett megmagyarázni ezt a képtelen viselkedést. Mi lehet a valódi szándéka? Kényszerhelyzetbe akarja csak hozni, hogy ambiciózus szán-

dékát ily módon valósítsa meg, vagy pedig ezzel a haláltánc-játékkal tényleg meg akarja őt semmisíteni?

Chapham mindenesetre megpróbált erőt venni első ijedelmén; elhatározta, hogy nem hagyja magát megtéveszteni. Merő képtelenségnek tartotta ugyanis, hogy valaki képes legyen ölni karrierje, előléptetése érdekében. Belső felindultságát leküzdve így szólt titkárához immár kissé lecsillapodva:

— Nyugodjon meg, O Brien! Ön nyilván agyonhajszolta, dolgozta magát az utóbbi időkben. Vegyen ki egy hét szabadságot, relaxálja belső feszültségét, oldódjon fel túlspannolt idegállapotából jó ember!

Jóindulatú mosolyt próbált magára erőltetni, így akarván ura lenni a helyzetnek, majd nyugtató szándékú intelméhez hozzáfűzte még:

— Ezen kívül erről a kellemetlen epizód-ról többé egy szót sem akarok hallani, maradjon az egész kettőnk között. Felejtsük el, ami történt, O Brien!

Ezen ígéretével ellentétben természetesen szándékában állt, hogy másnap reggel beszámol a történekről a vezérigazgatónak, arról hogy mi történt, mi történik itt, most. Azt is eltökélte magában, hogy ezt a közveszélyes fickót a lehető leg-sürgősebben el fogja mozdítani hivatalából.

— Kedves Chapham, mindjárt lefagy a hamis, kényszerű mosoly az arcáról! - szakította félbe O Brien Chapham kenetteljes, békülékeny szavait. Gyors pillantással tekintett karórájára — leutánozva Chapham előbbi hasonló mozdulatát, mellyel fölényét akarta kinyilvánítani - majd lassan, megfontoltan, tagoltan mondta ki vészjósló ítéletét:

— Nem telik el öt perc, és maga halott!

— O Brien, maga tényleg megbolondult!

— kiáltott fel Chapham felindultan. — Ele-

gem van mostmár a bárgyú fenyegetéseiből!

Dühödt féktelenséggel tépte fel íróasztalának egyik fiókját. Itt tartotta ugyanis védőfegyverét. Ellentámadásba akart menni, de ez a szándéka hiábavalónak bizonyult: a fegyver nem volt a helyén.

O Brien kissé lehajtott fejjel nézte Chapham reménytelen kísérletezését. Gúnyosan felkacagott; élvezettel szemlélte főnöke tanácstalanságát, rettegését, végvonaglását.

— Ne keresse a fegyverét drága uram, az ugyanis nálam van. Ma reggel vettem tulajdonba, számolva azzal, hogy majd alkalmasint használni óhajtja.

Chapham ideges csuklásba kezdett, remegő keze görcsbe rándult. — A telefon! — villant át agyán a gondolat — ha most gyors segítséget kérhetnék telefonon!

Reménytelen elképzelés! A revolver csöve fenyegetően meredt felé. Iszonyú halál-félelem vett rajta erőt, ahogy felismerte kiszolgáltatottságát és azt, hogy élete már csak egy hajszálon függ.

Arca halottsápadttá vált, ruházata ráta-padtt csuromvizes testére, szemei előtt elhomályosultak a tárgyak. O Brien hangját is már csak távolról hallotta.

— Én most, mint mondtam, megölöm magát, Chapham. De közlöm önnel, hogy halála az öngyilkosság látszatát fogja kelteni mind a halottkém-orvos, mind a bünyügyi szakértők szemében.

Mellényzsebéből elővett egy ív papirost, meglobogtatta Chapham szeme előtt.

— Itt van, olvassa! Ebből a levélből egyértelműen fog kiderülni, hogy ön, erjének, munkabírásának végére érve saját akaratából vetett véget életének. Ön ma reggel, mint más alkalommal is aláírt néhány hivatalos levelet. Nem vette azonban észre, hogy a levelek között egy bianco-pa-

pír is el van rejtve - én rejtettem azt oda - és gyanútlanul ezt is aláírta! Nekem már gyerekjáték

lesz erre az íratlan lapra rágépelni a szöveget, amely a maga öngyilkosságát fogja igazolni. Mit szól ehhez az ötlethez Mr. Chapham? (Folytatása következik)

Pis Mátyásné

Kötésminták

Gyertyaláng minta

Tizennégygel osztható szemek, a páros sorok fedettek.

1. Kétszer egymás után:
egy sima, két fordított. Hat sima, két fordított.

3. Kétszer egymás után:
Egy sima, két fordított. Hat szemet jobbra csavarva, (három szemet segédűn a munka mögé teszünk, három sima, majd a segédűről három sima), két fordított.

5. Kétszer egymás után:
egy sima, két fordított, egy sima, egy ráhajtás, egy leemelt, egy sima, áthúzó, három sima, két fordított.

7. Kétszer egymás után:
Egy sima, két fordított. Két szemet simán összekötök, egy ráhajtás, négy sima, két fordított.

9. Megegyezik az ötödik sorral.

11. Megegyezik az első sorral.

13. Azonos a harmadik sorral.

15. Kétszer egymás után:
egy sima, két fordított. Három sima, két szemet simán egybe összekötök, egy ráhajtás, egy sima, két fordított.

17. Kétszer egymás után:
Egy sima két fordított. Négy sima, egy ráhajtás, egy leemelés, egy sima áthúzó, két fordított.

19. Megegyezik a 15-ik sorral.

Káróminta fordítottnal (haladóknak)

Tizenhéttel osztható szemek. A páros sorok fedettek.

1. Öt sima, két szemet simán egybe, egy sima kétszer egymás után: egy ráhajtás, egy sima. Egy leemelt, egy sima áthúzó, öt sima.

3. Négy sima, két szemet simán egybe, egy sima, egy ráhajtás, három sima, egy ráhajtás, egy sima, egy leemelt, egy sima áthúzó, négy sima.

5. Három sima, két szemet simán egybe, egy sima, egy ráhajtás, öt sima, egy ráhajtás, egy sima, egy leemelt, egy sima áthúzó, három sima.

7. Két sima, két szemet simán egybe, egy sima, egy ráhajtás, két sima, egy ráhajtás, egy sima, egy leemelt, egy sima áthúzó, két sima.

9. Egy sima, két szemet simán összekötök, egy sima, egy ráhajtás, kilenc sima, egy ráhajtás, egy sima, egy leemelt, egy sima áthúzó, egy sima.

11. Két szemet simán összekötök, egy sima, egy ráhajtás, tizenegy sima, egy ráhajtás, egy sima, egy leemelt, egy sima áthúzó.

13. Két sima, tizenhárom fordított, két sima.

KÖZLEMÉNYEK

A Látássérültek Cseppkő Klubja közleményei:

Keddi napokon délután 4-től fél 6-ig kondicionáló tornával „tartjuk karban” sorstársainkat, melyre minden 15-90 év közötti érdeklődőt szívesen várunk.

A klubhelyiség ajtaja minden szerdán délelőtt 10 órától este 6-ig nyitva áll mindazok előtt, akik szívesen töltik idejüket a klubtársak körében. Címe: Budapest VIII. Gyulai Pál u. 7. Telefon: 138-48-47. A klubnap programjai:

- ☞ Délelőtt orvosi-egészségügyi tanácsadás.
- ☞ Délután 2-4 óra között angol tanfolyam, melyre még lehet jelentkezni. A tanfolyam díja mérsékelt, a szorgalmas tanulók tandíjkedvezményben részesülnek.
- ☞ A délután hátralévő részét beszélgetéssel, zenei és irodalmi klubfoglalkozással, valamint orvosi előadások hallgatásával lehet eltölteni. Ez utóbbi keretében szenvedélybetegek részére (alkoholisták, drogosok) egy pszichiáter egyéni- és csoportterápiát tart.

Pénteken délutánonként (3-5 óra között) a Budapest X. Liget u. 10 szám alatt önismereti klubfoglalkozást tartunk, ahová ugyancsak szeretettel várjuk sorstársainkat.

Vasárnap - szép napos időben - kirándulásokat szervezünk a budai hegyekbe.

Csekély díjazás ellenében megszerveztük klubtársaink részére - egyelőre szűk keretek között - az alkalmi kíséretet, felolvasást, bevásárlást, esetleg autóval való szállítást.

Terveink szerint - megfelelő számú jelentkező esetén - ősszel német nyelvtanfolyamot,

valamint számítógépes tanfolyamot és úszás-oktatást is szándékozunk szervezni.

A felsorolt programok iránt a fentebb megadott telefonszámon lehet érdeklődni.

Megjelent!

Megjelent dr. Pálhegyi Ferenc: Mit tegyünk, hogy életünk teljesebb legyen? című könyvének harmadik, átdolgozott kiadása.

Részlet a bevezetőből:

„Kis füzetünknek az a célja, hogy vezérfonalat adjon a vak vagy súlyosan látássérült gyermeket nevelő szülők kezébe. Elmondjuk, mik azok a veszélyek, melyek a vak gyermek megfelelő lelki fejlődését valóban fenyegetik, és hogy hogyan lehet egy kis odafigyeléssel, a „nézőpont” megváltoztatásával, vagy - bizonyos területeken - kitartó munkával, fokozott törődéssel elhárítani ezeket. A várható eredmény: a vakon is kiegyensúlyozott, hasznos munkát végző, alkotóképes ember - minden fáradozást megér. Ez az ember nem csodaként születik meg, hanem - a szülők és a pedagógusok segítségével - az emberi személyiségben rejlő lehetőségek okos kihasználása következményeként. Nemcsak írók, művészek és tudósok, de jókedvvel dolgozó, családot alapító „névtelen” vakok élő példája is bizonyíték erre.”

Ezenkívül hasznos tudnivalókat tartalmaz a beiskolázásról, a látássérültek ügyeivel foglalkozó intézményekről, vállalatokról és egyéb szervezetekről. A függelék tartalmazza a legfontosabb szociális jellegű jogszabályokat.

A könyv a MGVYOSZ árueladásában kapható száz forintos áron.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

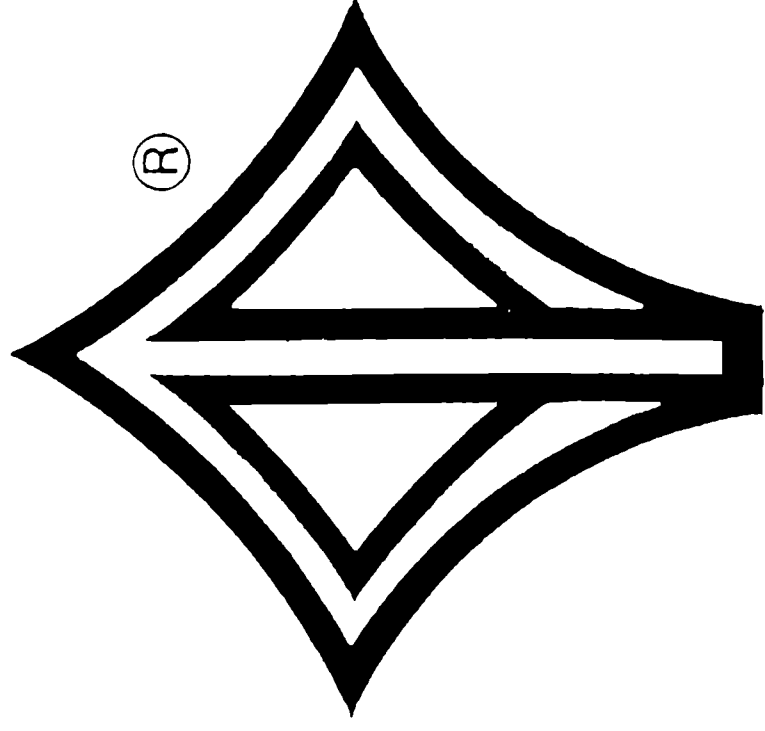
2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022

HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Proxerv az ön partnere !

Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

· Budapest, 1052 V. Fehérhajú u. 2. ☎ 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

Gazdálkodó szervezeteknek ajánljuk:

Titkár céginformációs és levelező rendszer

- ☛ Céginformáció, partner nyilvántartás
- ☛ Levelezés hat nyelven
- ☛ Iktatás
- ☛ Határidő nyilvántartás

Pénzügyi kintlevőségek rendszere

- ☛ Akkreditívek
- ☛ Benyújtások, befolyások
- ☛ Széleskörű lekérdezési lehetőség

Oktatás

- ☛ Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- ☛ PC számítógép kezelő képzés

Külkereskedelmi tevékenységet folytatóknak ajánljuk:

Külpiaci információrendszer

- ☛ Szöveges és számszerű külpiaci információk
- ☛ Relációnkénti elemzések
- ☛ Egyedi adatstruktúra felépítések

Komplex külkereskedelmi rendszer

Export modul

- ☛ Ajánlatok, engedélyek kötések, lebonyolítás
- ☛ Vám 91
- ☛ Ügylet követés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás

Rendszereink egymással kapcsolhatók, modulonként is megvásárolhatók.

